

Lahden keskustavisio 2040

16.4.2024

Havainnekuva Paasikiven aukiolta

Sisältö

- 1 Keskustavisio 2040 pähkinänkuoressa
- 2 Vision taustat
- 3 Lahden Keskustavisio 2040
- 4 Kärkihankkeet
- 5 Visiosta toteutukseen
- 6 Näin visio rakentui

Keskustavisio 2040 pähkinänkuoressa

Mikä visio?

Lahden keskustavisio2040 hahmottaa kokonaisvaltaisen kuvan keskustan kehittämisestä seuraaville vuosikymmenille. Visio on sananmukaisesti visio: se luo näkymän Lahden keskustan tulevaisuuden kannalta keskeisiin tavoitteisiin, suuntauksiin ja teemoihin.

Visio on perusta konkreettiselle suunnittelulle. Visio ei siis ole vielä varsinainen "keskustasuunnitelma" eikä kaava. Visioon on kuitenkin haluttu sisällyttää esimerkkejä kärkihankkeista havainnollistamaan, mitä tavoitteiden toteuttaminen voisi tarkoittaa käytännössä. Raportin visualisoinnit ovat alustavia hahmotelmia tulevaisuudesta.

Lahden keskustavisio2040 on syntynyt vahvan vuorovaikutuksen kautta. Valitut teemat kärkihankkeita myöten ovat valikoituneet yhteistyössä laajan osallistujajoukon kanssa. Vuorovaikutuksen jatkuvuus on välttämätöntä myös seuraavissa vaiheissa ja visio yhteensovitetaan muiden keskustan kehitystä ohjaavien ohjelmien kanssa. Yhteinen Lahti syntyy yhdessä tekemällä.

Kaupunkielämän sydän

Lahden Keskustavisio 2040

44

Kestävä
Kompakti
Kutsuva
Kekseliäs

Lahden Keskustavisio 2040

Vuonna 2040 Lahden keskusta on **hyvän kaupunkielämän sydän**, joka energisoi koko kaupunkia, seutua ja maakuntaa.

**Sen syke lähtee
ihmisistä itsestään:**
Lahden keskustaa
haluaa tulla tekemään
jokainen, jota **tulevaisuus
kiinnostaa.**

Vuonna 2040 Lahdella on kaupunkinsa oloinen
ja arvoinen keskusta.

Se saa voimaa luonnosta, ja jakaa hyvinvointia ympärilleen.

Se tarjoaa kaiken mitä arkeen tarvitsee vaivatta vartissa,
ja houkuttaa jäämään vaikka tunneiksi.

Se elää yrityksistä ja palveluista, ja elävöittää
katuja ja kortteleita.

Se innostaa jokaista liikkumaan, leikkimään, osallistumaan
isoihin ja pieniin tapahtumiin, keksimään itse uutta.

Vuonna 2040 Lahden keskusta on riittävän iso kaupungiksi,
sopivan pieni ihmiselle.

Ytimeltään lahtelainen.

4 K:ta keskustaan

Lahden keskustavisio rakentuu neljälle teemalle, jotka ovat Kestävä, Kompakti, Kutsuva ja Kekseliäs. Teemat luovat kehyksen jatkossa tehtäville yksityiskohtaisemmille suunnitelmille ja toimenpiteille.

Teemojen määrittelyssä on peilattu tulevaisuuden ajureita ja niiden Lahden keskustalle asettamia kysymyksiä. Teemojen kautta voidaan löytää ratkaisuja ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämistä (Kestävä) liiketoiminnan ja kulttuurin elinvoimaisuuden tukemiseen (Kutsuva), sujuvuudesta ja asumisen laadusta (Kompakti) luovuuden ja jatkuvan uusiutumisen edistämiseen (Kekseliäs).

Kaupungissa kaikki on yhteydessä toisiinsa, eikä yhtäkään teemoista voi tarkastella irrallaan toisista. Siksi teemoilla ei ole myöskään tärkeysjärjestystä. Toteuttamalla kaikkia 4 K:ta Lahden keskustaa voidaan kehittää tasapainoisesti, monipuolisesti ja jatkuvaa uusiutumista tukien.

Kestävä luonnonläheinen keskusta

**Vuonna 2040
Lahden keskustassa
on hyvä ja helppo elää
kestävää kaupunkielämää.**

Keskustassa riittää happea, kirjaimellisesti ja kuvaannollisesti. Kaupunkitila tukee niin ihmisten kuin muidenkin luontokappaleiden hyvinvointia.

Luonnon ja rakennetun ympäristön rajat risteävät ja paikoin katoavat. Kulki sitten kadulla, puistossa, rakennuksissa, rannalla, torilla tai lenkkipolulla, vastaan tulee sinistä ja vehreyttä. Erilaiset hulevesialtaat, viherseinät, puukujat ja niittykasvit suojaavat kaupunkielämää ilmastonmuutoksen etenemisen aiheuttamilta sään ääri-ilmiöiltä ja luovat viihtyisyyttä kaikkina vuodenaikoina.

Lahti on pitänyt paikkansa kansainvälisten ympäristökaupunkien edelläkävijänä. Pitkäjänteinen ja tinkimätön työ kestävyuden eteen vetää puoleensa uteliaita kävijöitä ja juurtuvia asukkaita.

Vuonna 2040 Lahdella on turvallinen, yhteyksiltään toimiva, helposti saavutettava ja kestävää liikkumista edistävä keskusta.

Keskustassa pääsee haluamaansa määränpään vaivatta, silloinkin kun oma liikkuminen ei ole ihan vaivatonta.

Reitit ovat niin kiinnostavia, ettei aina määränpäästä edes tarvita: kadut, aukiot ja sisäpihat tarjoavat matkan varrella lukemattomia syitä pysähtymisiin. Historiasta muistuttavat kohteet ja merkkirakennukset löytävät yllätyksellisiä käyttöjä. Uudisrakentaminen lisää kaupunkikuvan ilmeikkyyttä ja laadukkuutta.

Keskustassa asuu enemmän ihmisiä kuin ennen, ja aiempaa moninaisemmilla tavoilla. Keskustassa on vaivatonta ja turvallista asioida. Lahti on yhtenäisempi ja samalla moninaisempi: keskustaa ympäröivät paikat Matkustajasatamasta ja Sibeliustalosta opiskelijakampukseen ja Urheilukeskukseen tuovat iloa ja energiaa ytimeen.

Kompakti vartin keskusta

Kutsuva toiminnan keskusta

Vuonna 2040 syitä lähteä keskustaan ei tarvitse lähteä hakemaan.

Lahden keskustan tunnelmaa kannattaa tulla kokemaan arkena ja juhvana, läheltä ja kaukaa, säällä kuin säällä.

Keskustan vetovoimaa rakentavat monimuotoiset yritykset ja palvelut sekä kiinnostavat vierailukohteet ja tapahtumat, joiden mittakaava ulottuu kodikkaista korttelijuhlista maailmanluokan suur tapahtumiin. Lahti on kiinnostava kiinteistökehittäjille ja houkutteleva investointien kohde. Magneetti vahvistuu yhteistyöstä: keskusta on yhteisöllisen tekemisen alusta, johon kaikki kulttuuri-instituutioista ja kaupallisista toimijoista yksittäisiin kaupunkilaisiin voivat tuoda panoksensa.

Lahden keskusta katsoo uteliaasti muualle ja vaalii samaan aikaan ylpeästi paikallisuuttaan. Se tarjoaa kaikenikäisille alueen asukkaille ja kansainvälisille kävijöille mahdollisuuksia kokea jotain uutta ja tunnusomaisesti lahtelaista vuoden jokaisena päivänä.

**Vuonna 2040 Lahden
keskusta ei ole valmis vaan
dynaamisesti muuttuva ja kehittyvä.**

Lahden keskustassa voi tuntea uudistumisen
iloa, halua ja voimaa.

Lahti on kautta aikojen ollut tekijöiden kaupunki, jossa
luodaan, valmistetaan, saadaan asioita aikaan. Vuonna
2040 keskustasta löytyy entistä enemmän yllättäviä
ja elämyksellisiä paikkoja. Taide, muotoilu, väri ja
valo sekä liikunta ja urheilu ovat läsnä katukuvassa
ilahduttamassa ja herättelemässä toimeliaisuutta.
Keskustassa saa ja uskalletaan kokeilla tulevaisuuden
ratkaisuja.

Hyvä kaupunkielämä parhaimmillaan on vapautta
unelmoida, jakaa unelmansa muiden kanssa, ja
jättää näin jälkensä kaupunkiin. Korkealle kurottavien
maamerkkiensä mukaisesti Lahti kannustaa
ajatusten lentoon ja rohkeisiin tekoihin:
tervetuloa jokainen, jota
tulevaisuuden tekeminen
kiinnostaa!

Kekseliäs elämysten keskusta

2 Vision taustat

*”Tulevaisuuden
näkemiseen
tarvitaan
lentokorkeutta.”*

Kohti vuotta 2040

Vuosi 2040 on lähellä ja kaukana.

Jos katsotaan runsaat 15 vuotta taaksepäin, Suomi ja maailma olivat monella tavalla erilaiset. Teknologian kehitys on ollut nopeaa, ja monet arkiset tavat ovat muuttuneet peruuttamattomasti. Pandemian kaltaiset äkilliset mullistukset ovat saaneet välillä aikaan muutosloikkia, mutta myös hitaasti etenevät ilmiöt, kuten ilmastonmuutos ja luontokato, ovat tulleet aiempaa konkreettisemmin osaksi jokaisen elämää.

Kaupungin ajanlaskussa ajanjakso on kuitenkin lyhyt. Se mitä nyt suunnitellaan, tapahtuu 10–20 vuoden kuluessa. Kaupunki elää siksi aina kahta aikaa: intensiivistä nykyhetkeä ja tuntematonta tulevaisuutta. Kuten futurologi Elina Hiltunen on sanonut, ennakointi vaatii faktoja ja mielikuvitusta.

Lahden keskustavisio2040 on tehty stimuloimaan yhteistä tulevaisuuden kuvittelua. Visio ei ole tarkka suunnitelma, eikä myöskään pelkkä toivekuva. Visioprosessin aikana on tarkasteltu tulevaisuuden ajureita niin globaalilla kuin paikallisella tasolla ja toisaalta tunnistettu nykytilanteesta avautuvia haasteita, kysymyksiä ja mahdollisuuksia.

Lopputulena on moniääninen näköala Lahden keskustaan sellaisena kuin se näyttäytyisi, jos tänään osaisimme tehdä huomisen kannalta mahdollisimman hyviä päätöksiä. Lahdella on vuonna 2040 kaupunkielämän sydän, jossa luonto on läsnä, jonne kaikki ovat tervetulleita, ja jossa tulevaisuutta tehdään eikä odoteta.

Globaalit ajurit

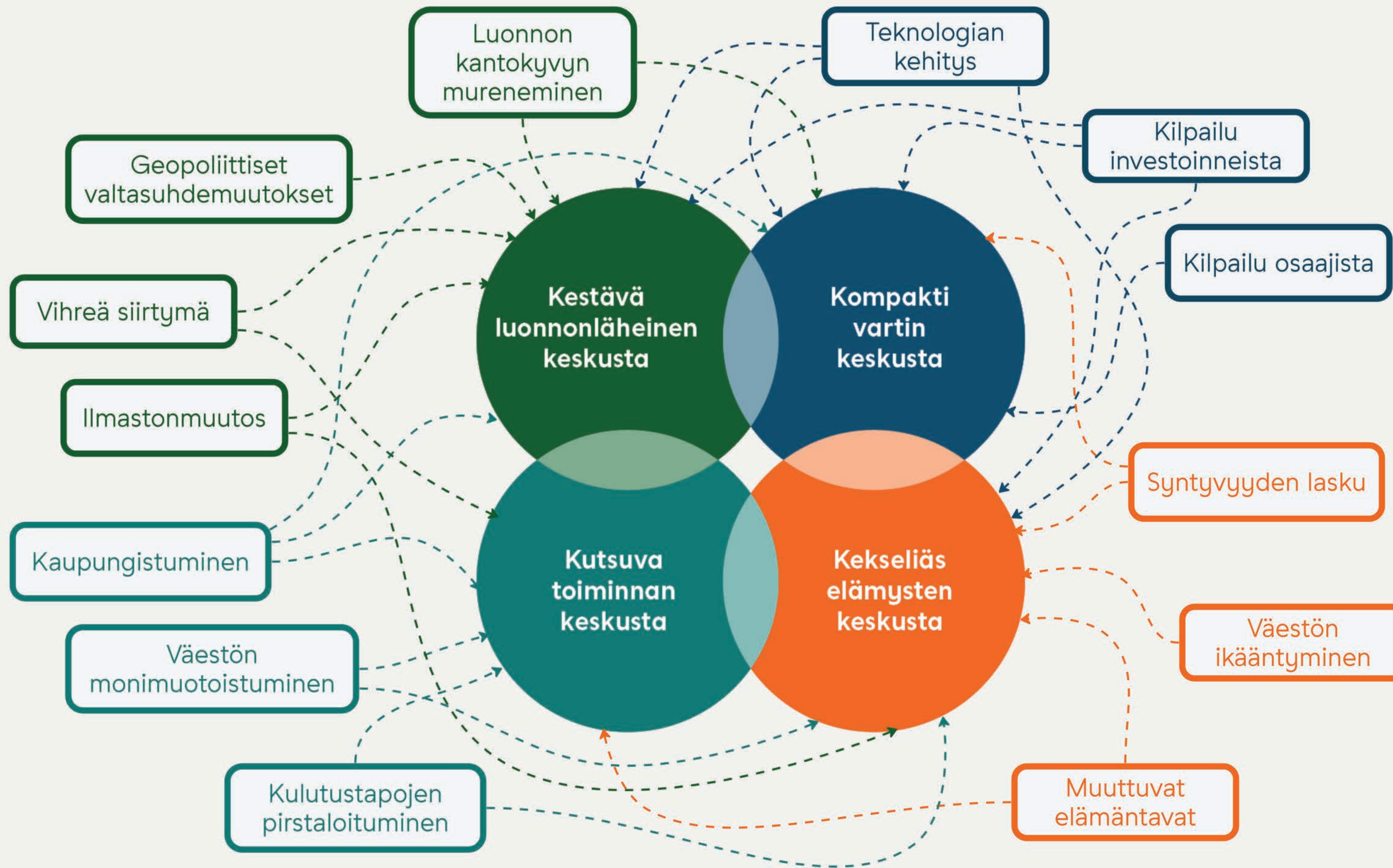
- Ilmastonmuutos
- Luonnon kantokyvyn mureneminen ja luonnon resurssit
- Väestörakenteen muutos ja väestön monimuotoistuminen
- Kaupungistuminen
- Teknologian kehitys: robotiikka, nanoteknologia, tekoäly, digitalisaatio
- Geopoliittiset valtasuhdemuutokset

Paikalliset ajurit

- Kilpailu osajista, niin maiden kuin kaupunkien välillä
- Kilpailu investoinneista, niin maiden kuin kaupunkien välillä
- Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku
- Elämäntapojen moninaistuminen ja kulutustapojen pirstaloituminen
- EU-regulaation vaikutukset ja Suomen omat ilmastotavoitteet
- Vihreän siirtymän avaamat uudet mahdollisuudet

Kaikki tiet vievät keskusta?

Kaupunkien keskustat kaikkialla elävät murrosaikaa. Paradoksaalisesti, samalla kun kaupunkien merkitys kasvaa, niiden ytimissä joudutaan hakea uutta virtaa. Työn murros ja verkkokauppa yhdessä ihmisten ja tuotteiden liikkuvuuteen vaikuttavien maailmantapahtumien myötä koettelee keskustojen perinteistä tarjoomaa. Maapallon kantokyvyn rajojen tullessa vastaan nousee lisäksi kulutuskriittisiä ääniä.

Yksi syy ei riitä selittämään keskustoissa tapahtumaa murrosta, eikä kaikkia vaikuttavia tekijöitä todennäköisesti tiedetä.

Suomessa kaupunkien keskustoilla on edellisten lisäksi omat haasteensa. Väestörakenteen kehityksen myötä Suomella on ns. aktiivi-iässä pienet ikäluokat, tulevaisuudessa vieläkin pienemmät. Yhtälöä ei helpota pitkään kestänyt talouden trendi, jonka seurauksena kuluttajien ostovoima ei ole korkealla.

Kaupunkien keskustojen tulee tulevaisuudessa helpottaa ikääntyneiden omatoimisuutta ja samalla vetää puoleensa lapsia ja nuoria. Kaupunkien keskustoista on löydyttävä tarjontaa yhä erilaisemmista taustoista tuleville ihmisille. Keskustassa on voitava asua miellyttävää arkea ja työskennellä dynaamisessa ympäristössä.

Juuri ristiriidat tekevät keskustasta kaupunkielämän sydämen. Kaupunkien keskustojen salaisuus on vaihtoehtojen moninaisuudessa.

Kun keskustan syke vahvistuu,
sykkii koko kaupunki.

Oppeja muista kaupungeista

Lahti on omanlaisensa ja samalla yksi jäsen kaupunkien laajassa perheessä. Kaupunkien välisessä kisassa Lahti kilpailee sekä kotimaan että maailman sarjassa. Lahden keskustan kehittämiseen voi ja kannattaa hakea sytykkeitä muista kaupungeista.

Bergen Norja

Bergenissä yhdistyy kaupunki ja luonto ainutlaatuisella tavalla. Kotiovelta pääsee vartissa yhtä lailla vuorille patikoimaan kuin keskustaan keikkaa kuuntelemaan. Tapahtumat ovat tuoneet kaupunkiin elinvoimaa. Saadessaan maastopyöräilyn MM-kisat järjestettäväkseen Bergen ulotti ne – haasteellisuudesta huolimatta – ydinkeskustan kaduille asti, jossa kaikki kaupunkilaiset pääsivät kisatunnelmaan.

Aarhus Tanska

Aarhus ei ole tyytynyt jäämään maansa maailmankuulun pääkaupungin varjoon. Kaupunki on käynyt läpi samankaltaisen murroksen kuin Lahti teollisuuskaupungista luovuuden paikaksi. Nykyarkkitehtuuri ja taide ovat vahvistaneet kaupungin tunnettuutta: lähes jokainen vierailija kuvauttaa itsensä ARoS-taidemuseon näköalasilalla taiteilija Olafur Eliassonin loihtimien sateenkaaren väristen lasien edessä.

Leuven Belgia

Leuven valittiin vuonna 2020 Euroopan innovaatio-pääkaupungiksi. Kaupungin vahvuutena on sen mahdollistava kulttuuri: kaupungin kehittämiseen osallistetaan niin kaupungin instituutiot, yliopistot kuin asukkaatkin. Leuven on valinnut yhteiskehittämislle ilmiöpohjaisia agendoja, jotka kattavat elämän eri osa-alueita terveydestä teknologiaan.

Rotterdam Alankomaat

Alankomaiden kaupungit ovat monen kaupunkikehittäjän toivoretkien kohteita. Lahdelle inspiraatiota tarjoavat erityisesti Rotterdam ja Eindhoven.

Rotterdam on kaupunki, joka on kirjaimellisesti rakentanut itsensä uudelleen. Kaupungin ennakkoluuloton henki houkuttelee puoleensa luovia tekijöitä, jotka ovat valmiita pistämään itsensä likoon omien ideoidensa toteuttamisessa.

Eindhoven Alankomaat

Eindhovenin reseptinä on teollisuuden ja muotoilun onnistunut yhdistelmä. Kaupungissa on maailman parhaisiin kuuluva muotoilun oppilaitos, jonka tuotokset läikkivät iloisesti katukuvaan.

Eindhovenissa järjestetään vuosittain koko Pohjois-Euroopan suurinta designtapahtumaa Dutch Design Week, jonka pääpaikkana on Philips-yhtiön entinen tehdasalue. Tehdasrakennusten uusiokäytössä kuvastuu Eindhovenin muodonmuutos teollisesta paikkakunnasta luovuuden ja innovaatioiden kaupungiksi.

Freiburg Saksa

Freiburg on kestävän kehityksen pioneereja Euroopassa ja koko maailmassa. Kaupunkirakenteeltaan kompakti kaupunki on tehnyt urauurtavaa työtä jo 1970-luvulta lähtien energiamuotojen, liikkumisen ja maankäytön kestävyyspuolesta. Freiburg on määrätietoisesti lisännyt myös asukkaiden osallistumismahdollisuuksia ja työskentelee haastavien tavoitteiden eteen ottamalla mukaan laajasti eri sidosryhmät.

Tallinna Viro

Vuoden 2023 EU:n ympäristöpääkaupunki on suomalaisille tuttu kohde, eikä syyttä. Historiallisen keskustansa lisäksi se vetää puoleensa energisellä kulttuurilla. Uudestisyntyneet alueet kuten Telliskivi tai Noblessner ovat syntyneet yksityisten kehittäjien toimesta, ja tarjoavat kiehtovia mahdollisuuksia kunnianhimoisille yrityksille. Kaupunki taistelee myös luontokatoa vastaan kekseliäästi: se jättää viheralueita kasvamaan niityiksi ja tarjoaa pölyttäjille näin omat "valtatiensä" kaupungin läpi.

Kaupungin rakenne ja kerrostumat

Lahden keskustaa rajaavista ja määrittävistä elementeistä keskeisimmät ovat olleet koettavissa jo satoja vuosia.

Keskusta on syntynyt Salpausselän harjumaiseman syleilyyn, suojaisena painanteena Vesijärven poukamaan - Lahteen.

Kaupankäynnin ympärille rakentuneet maantielinjat halkovat keskustaa edelleen, ja juna tuo kulkijoita kaupunkiin. Ratalinja Satamasta Mytäjäisille on hyvällä tahdolla kuljettavissa tänäänkin.

Yhteys satamakaupungin sydämeen näkyy vuoden 1875 karttaotteessa nykyisen Aleksanterikadun linjoilla, laaksossa.

Tämän päivän keskustassa ovat läsnä monen aikakauden kerrostumat niin rakennuskannassa kuin kaupungin rakenteessa. Kerroksellinen kaupunkirakenne ja sen monimuotoinen rakennettu ympäristö muodostavat lähtökohdan myös tulevaisuuden kaupungin kehittämiselle ja uudistumiselle.

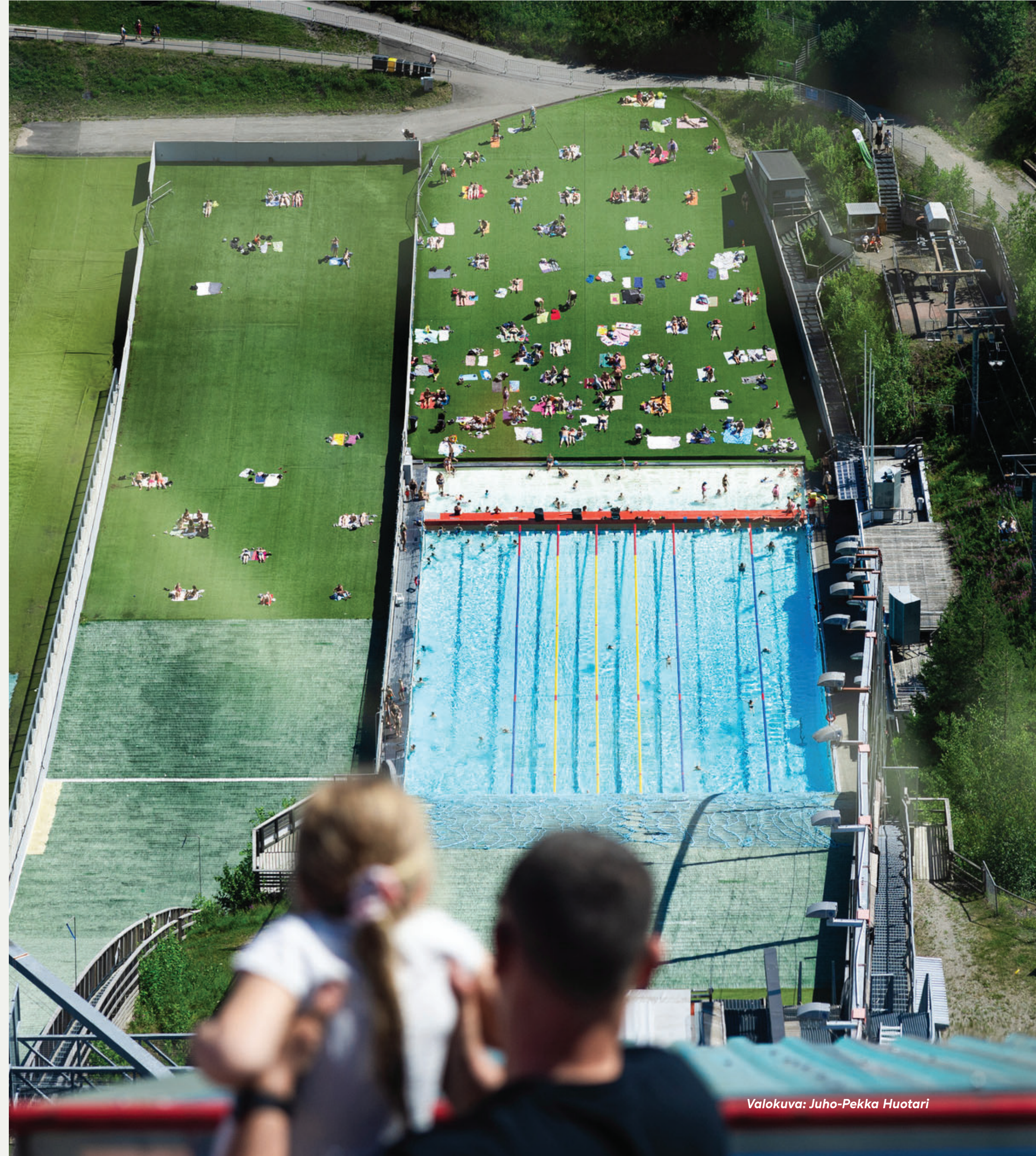

Lahden keskustan vahvuudet

Lahti on tehnyt historiansa aikana monta muodonmuutosta. Teollisuuskaupunki on tänään luovuuden ja ympäristötyön kaupunki. Historian kerrokset näkyvät kaupungin keskustassa, ja muistuttavat Lahden perinnöstä: täällä on aina saatu aikaan, tehty tulevaisuutta itse.

Lahti on ollut tulijoiden kaupunki, ja sellaisena se tunnetaan tänäänkin. Tulokkaat opiskelijoista maahanmuuttajiin tuovat mukanaan uusia ajatuksia siitä, mitä kaikkea hyvä kaupunki voi olla. Tulevaisuuden uusiutumiskyvyn kannalta ratkaisevaa on, kuinka moni heistä päättää jäädä toteuttamaan ajatuksiaan Lahteen.

Lahdella on monia avuja, mutta kaikki niistä eivät ole parhaalla mahdollisella tavalla vahvistamassa ydinkeskustaa. Keskustavisiotyön keskeisenä tavoitteena on ollut löytää tunnusomaisesti lahtelaisia vahvuuksia, ja tuoda ne osaksi keskustan kehittämistä. Vahvuuksia on monta, tähän niistä nostettu neljä kärkeä.

“

Löydän kaiken tarvitsemani puolen kilometrin säteellä torista.

“

Tuntuu että taide näkyy ja kehittyy keskustassa koko ajan enemmän. Se myös yhdistää ihmisiä.

Minusta on myös upeaa, että Lahdessa on Radiomäki ja sen ulkoilualueet aivan keskustassa. Korkeusvaihtelut antavat Lahdelle oman ilmeensä.

“Lahti on sen kokoinen paikka, että täällä voi helposti alkaa itse tehdä asioita ja saada omille jutuilleen näkyvyyttä.”

Keskustassa on
hyvät mahdollisuudet
yrittää.

“

Lahti voisi brändätä itsestään design-kaupungin, koska täällä on alan koulutusta ja yrityksiä.

“

Keskustan yrittäjillä on hyvä yhteishenki. Yrittäjät tukevat toisiaan ja tsemppaavat toistensa ideoita.

urheilu,
urheiluy
urheiluy!

Talviurheilupääkaupunki voisi olla paljon enemmän.

Urheilun, liikkumisen ja tapahtumien paikat tuovat ydinkeskustaan ja sen lähialueille uusia mahdollisuuksia liiketoiminnalle ja kaupunkilaisten luontevalle aktivoimiselle.

Alankomaalaisen kaupunkikehittäjä Jorick Beijerin sanoin: active cities are attractive cities.

Aktiiviset kaupungit ovat **vetovoimaisia** kaupunkeja.

Lahti on yliopistokaupunki.
Sekä korkeakoulutus että muut
koulutuksen asteet tuovat kaupunkiin
nuorta uteliasta energiaa.

Samaa energiaa kaipaa
myös keskustan alue.

Mahdollisuuksia löytyy opiskelijoiden
vahvemmassa näkyvyydestä,
kansainvälisyydestä ja opiskelija-
asumisen innovatiivisista muodoista.

opiskehu,
opiskehu,
opiskehu!

tilat,
kauppa,
paikat

Lahti on kivijalkaliikkeiden kaupunki. Keskustan kaupallinen ydin on tiivis ja liiketilojen tiheys on Suomessa huippuluokkaa. Kaupan muutokset näkyvät kuitenkin myös Lahdessa tyhjinä tiloina, ja tilojen käyttöaste voisikin olla paljon korkeampi.

Ydinkeskustan tiloissa on potentiaalia **kasvavalle toimeliaisuudelle**.

Uusilla yhteistyön rakenteilla ja tukimuodoilla keskusta voidaan herättää eloon myös kaupallisesti.

Lahden keskustassa asutaan. Ydinkeskusta on asukastiheydeltään Suomen neljänneksi tiivein, kun keskustaa tarkastellaan 1 kilometrin säteellä ytimestä.*

Ytimessä on tilaa uusille asukkaille.

Tulevina vuosikymmeninä kasvavat Paavolan alue, Ranta-Kartano sekä Radanvarsi, joiden suunnittelu ilmastoviisaiksi asuinalueiksi on jo pitkällä. Keskustan alueelle on mahdollista toteuttaa myös lempeää, kiertotalouden periaatteita edistyksellisesti toteuttavaa täydennysrakentamista.

* Asukastiheys vartin keskustoissa as/km², 2020. Vartin keskusta -tarkastelu.

asuminen,
kodit,
asukkaat

taide,
muotoilu,
arkkitehtuuri
- kulttuuri!

Lahti on luova kaupunki. Voisiko se olla sitä vielä äänekkäämmin ja näkyvämmin?

Lahdella on vahva arkkitehtuurin ja kulttuurihistorian perintö. Kaupungista löytyy perinteikästä huonekaluteollisuutta ja uusinta puuosaamista, merkkirakennuksia Eliel Saarisen ja Alvar Aallon kaltaisilta suuruuksilta kuin myös eri tyyliuuntia edustavaa laadukasta arkiympäristöä. Uuden ajan kädenjälki näkyy entisten teollisuustilojen oivaltavassa uudessa käytössä, esimerkkinä jo monta kertaa palkittu Malva-museo. Kulttuurin kasvulle ovat pohjana myös vahvat instituutiot: orkesteri ja teatteri sekä lukuisat museot.

Lahti on kulttuurikaupunki historian ja nykyisyyden kautta – miksei siis myös **tulevaisuuden?**

*”Asiaton
oleskelu
sallittu.”*

Lahden Keskustavisio 2040

“

*Toivon, että sisätila
ja ulkotila yhdistyy
tulevaisuuden keskustassa
luovasti.*

“

**Tapauhtumia olisi
ympäri vuoden, ja
pienet yritykset
täyttäisivät
katukuvan.**

Kulutus ja tavaroiden
ostaminen eivät ole
tulevaisuudessa tärkeimpiä
syitä tulla keskustaan.
Tämä vuoksi tulevaisuuden
keskustan täytyy olla
elämyksellinen.

**Unelmieni keskusta
on yllättävä ja
jännittävä paikka,
johon ihmiset
tulevat kokemaan,
näkemään ja
tekemään asioita
yhdessä.**

Laitetaan
betonit piiloon!

“

*Unelmieni keskusta
olisi kaikille aisteille
houkutteleva, ja siellä
kuuluisi linnunlaulua ja
puheensorinaa.*

“

*Joku nurkka voi pienellä
vaijalla muuttua
esimerkiksi breakdance-
paikaksi, joka inspiroi
kokeilemaan uutta lajia.*

Haasteista mahdollisuuksiin

Lahden keskustavisio2040-työssä on lähdetty liikkeelle yhdessä tunnistetuista haasteista. Nykytilanteen ymmärtäminen realistisesti on ollut perustana tulevien tarpeiden ja toiveiden hahmottamisessa. Liikkeelle pääsee vain siitä kohdasta missä on.

Lahden haasteet ovat samankaltaisia monien kaupunkien kanssa. Samalla Lahdella on ominaispiirteitä, jotka johtuvat kaupungin historiasta ja koko alueen kehityksestä, jotka nostavat tunnusomaisia lahtelaisia kysymyksiä esiin.

Keskeiset haasteet liittyvät kaupungin modernistiseen perintöön. Toiminnot ovat sangen eriytyneitä, mikä ei tue kerroksellista kaupunkielämää.

Tällä on vaikutuksensa myös kaupungin turvallisuuteen: tunnetun amerikkalaisen urbanistin Jane Jacobsin sanoin: "silmäparit katukuvassa" eli muiden ihmisten läsnäolo lisää turvallisuuden tunnetta ja auttaa ehkäisemään epäsosiaalista käytöstä.

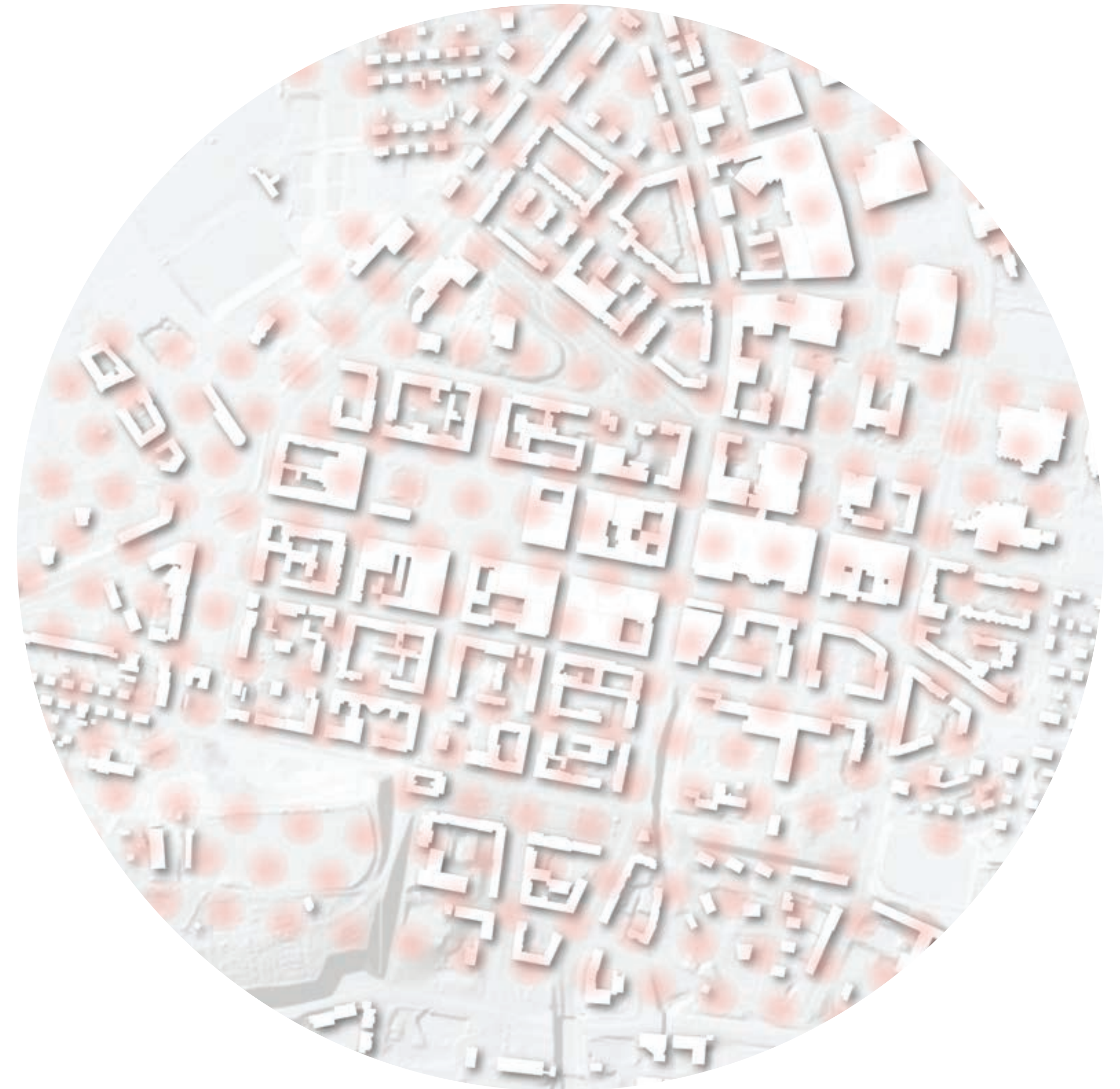
Haasteisiin sisältyy muutoksen mahdollisuus. Kerroksellisuuden ja kirjon lisääntyminen ja linkkien kehittäminen luovat keskustan, joka on monipuolisempi, kiinnostavampi ja sujuvampi.

Haaste 1

Monet samanaikaiset murrokset haastavat Lahden keskustaa. Kulutuskäyttäytymisen murros, erityisesti verkko-ostamisen lisääntyminen, vaikuttaa keskustan elinvoimaan – kuten monissa muissakin kaupungeissa. Myös tapahtumat asettavat keskustalle uusia vaateita, eikä esimerkiksi majoituskapasiteetti ole riittävä.

Osa lahtelaisista ei koe tällä hetkellä keskustaa houkuttelevaksi asiointipaikaksi. **Mielikuvat ovat jumiutuneet**, joten keskusta tarvitsee niin asukkaille kuin potentiaalisille investoreille välittyviä tekoja.

Mahdollisuus

Keskustan profiilinnosto toimii
piristysruiskeena koko kaupungille.
Keskustan elinvoimaisuutta tukee asumisen
lisääntyminen ja samalla asumismuotojen
monipuolistuminen.

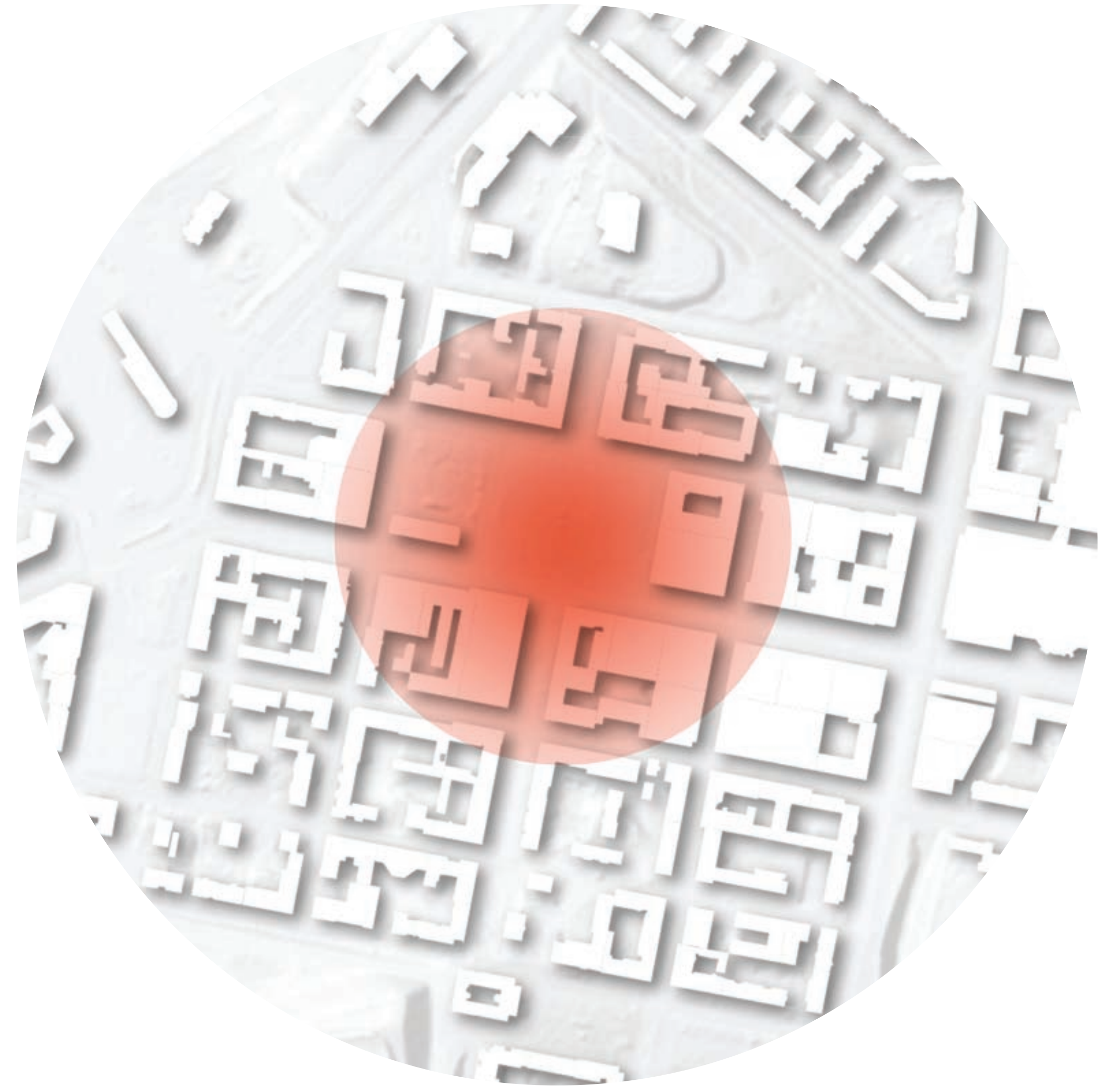
Kivijalkoihin, kaduille ja aukoille löytyy uusia
käyttöjä, monipuolisia yrityksiä ja palveluja
sekä elävää tapahtumallisuutta. Vierailijoille
on tarjolla laadukkaita majoituspaikkoja.
Lahden keskustassa on helppo toimia sekä
infrastruktuurin että tiedonkulun sujuvuuden
ansiosta.

Houkuttelevassa keskustassa tulee
jatkuvasti vastaan kiinnostavaa
tekemistä ja näkemistä.

Haaste 2

Lahden Kauppatori on hiljattain uudistettu, mutta maailman muutostahti on ollut ennakoituakin nopeampaa. Torin toiminnot eivät tällä hetkellä mahdollista joustavaa ja yhteisöllistä kaupunkielämää, ja **tori koetaan tyhjänä paikkana.**

Mahdollisuus

Tulevaisuuden tori on niin kaupunkilaisten kuin kävijöiden kohtaamispaikka, johon tullaan viipymään, oleilemaan ja leikkimään, olemaan osa yhteisöä ja katsomaan mitä Lahdessa tapahtuu.

Kauppatorin uudistus voisi olla **näyteikkuna uuden ajan kansainväliseen kaupunkielämään** Lahdessa.

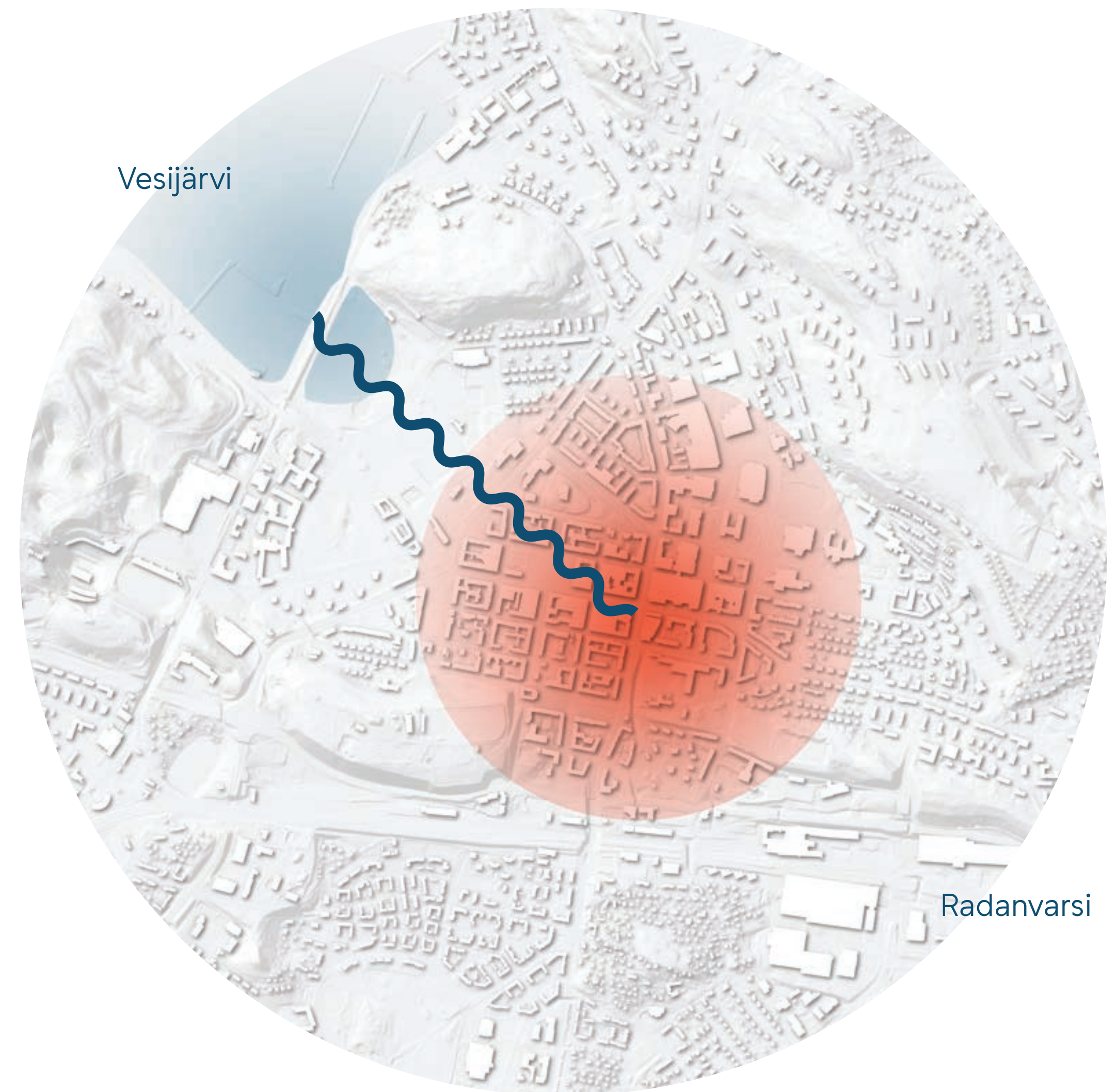
Torin uudistaminen voisi säteillä myönteistä vaikutusta myös ydinkeskustan valopihakortteleihin, joilla on potentiaalia parantaa koko keskustan viihtyvyyttä ja toimeliaisuutta.

Haaste 3

Lahti on järven äärellä oleva kaupunki, mutta keskustassa veden läheisyyttä ei pysty **aistimaan**.

Etäisyys ytimen kortteleista Vesijärvelle – niin henkinen kuin fyysinen – koetaan liian suureksi, eikä keskusta hyödy Lahden kiistattomasta vahvuudesta **niin hyvin kuin voisi**.

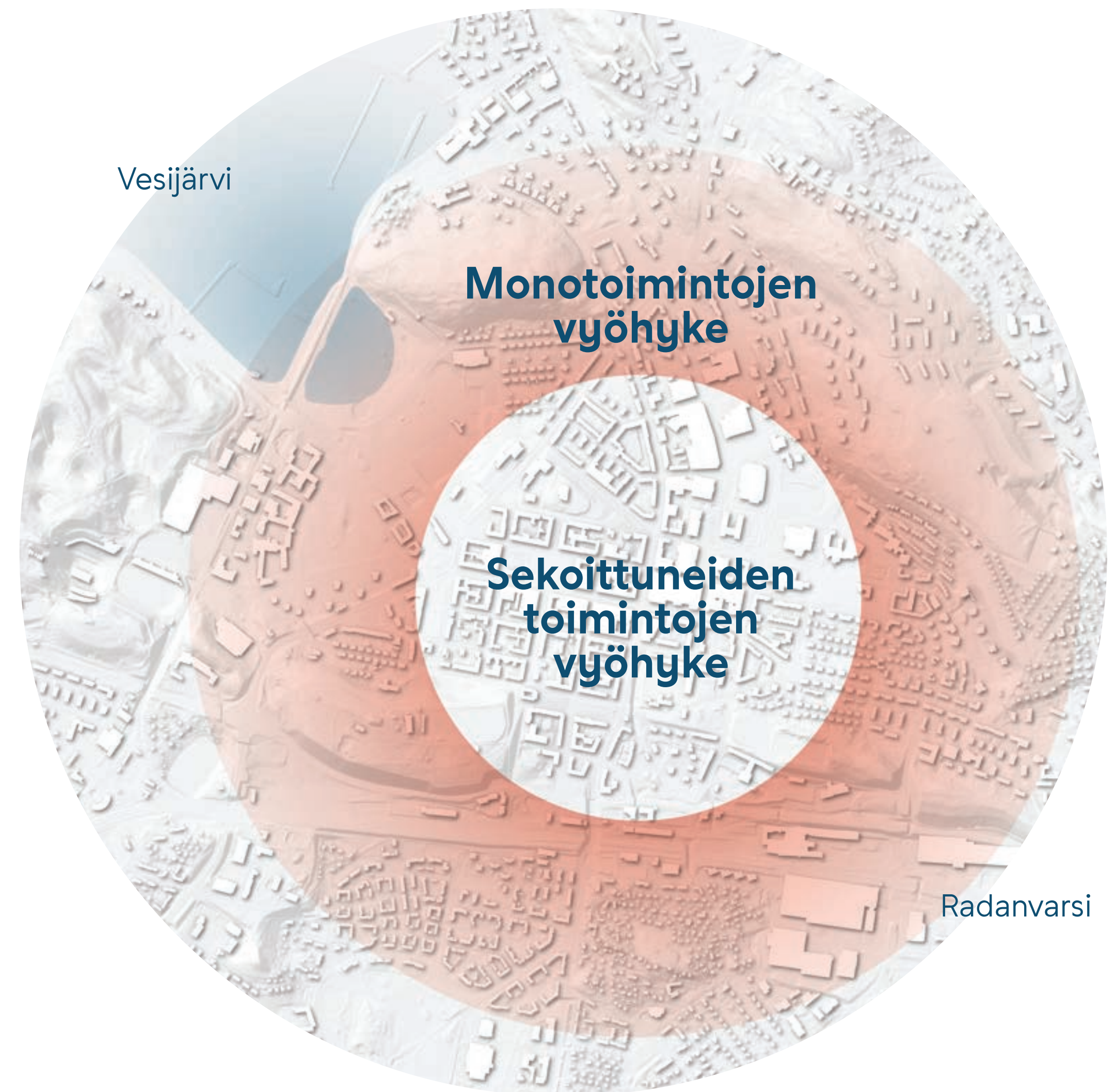

Haaste 4

Elävä kaupunkikeskusta rakentuu erilaisista toiminnoista ja kokemuksista. Lahden ydinkeskusta on sekoittuneiden funktioiden aluetta, josta löytyy julkisia ja kaupallisia palveluita, taidetta ja kulttuuria, koulutuslaitoksia, asumista, puistoja ja aukioita.

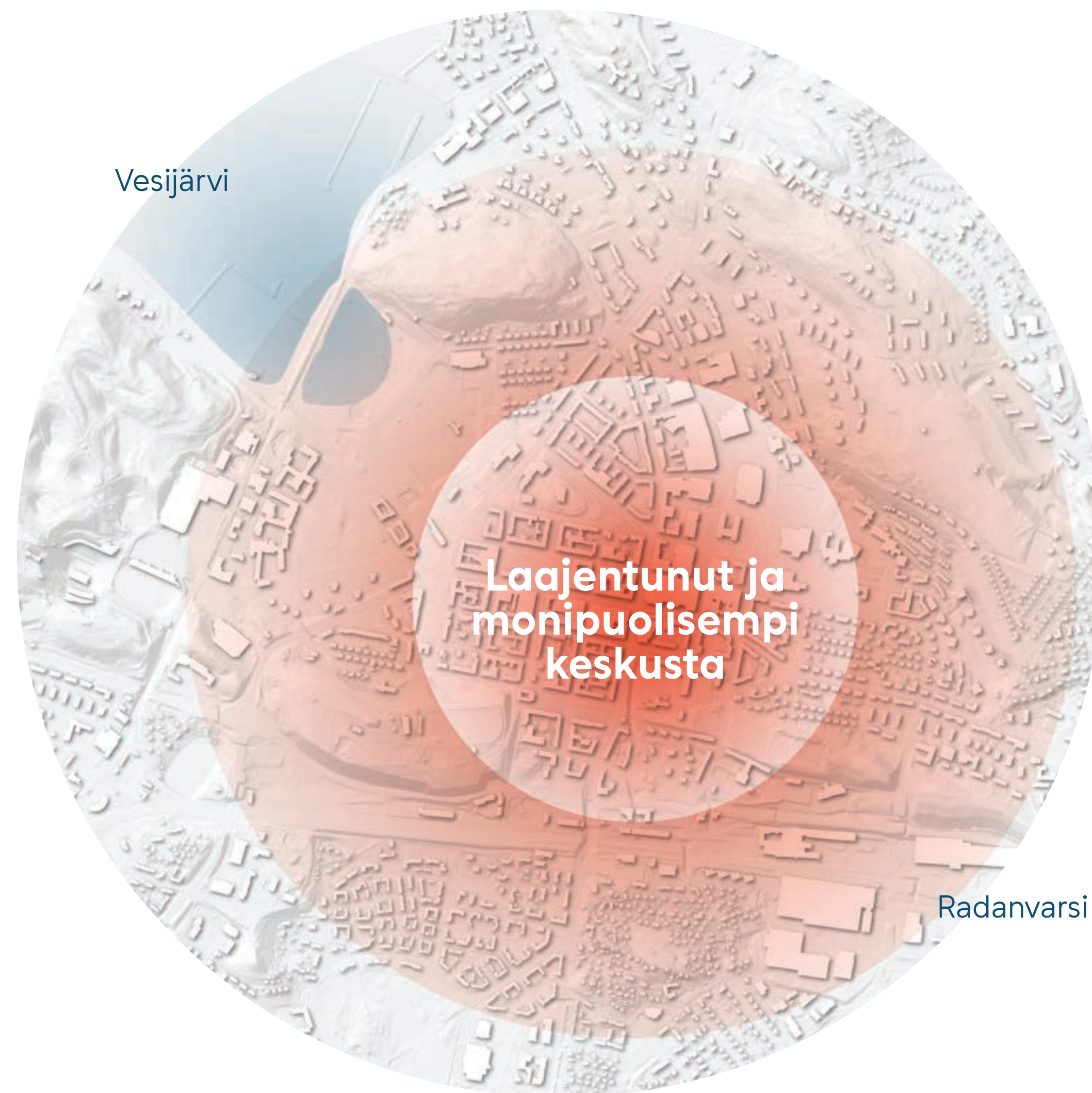
Sen sijaan sisintä ympäröivät alueet ovat pikemmin ”**monotoimisia**” kuin monitoimisia.

Mahdollisuus

Ydinkeskustan ympärillä on vyöhyke, jossa toiminnot ovat yksipuolisempia ja eriytyneempiä kuin kaupunkikeskustassa parhaimmillaan. Näitä alueita ovat Kisapuisto, Urheilukeskus, radanvarren alue, Radiomäki, Lanu-puisto, Vesijärven ranta ja keskustaa ympäröivät asuinalueet.

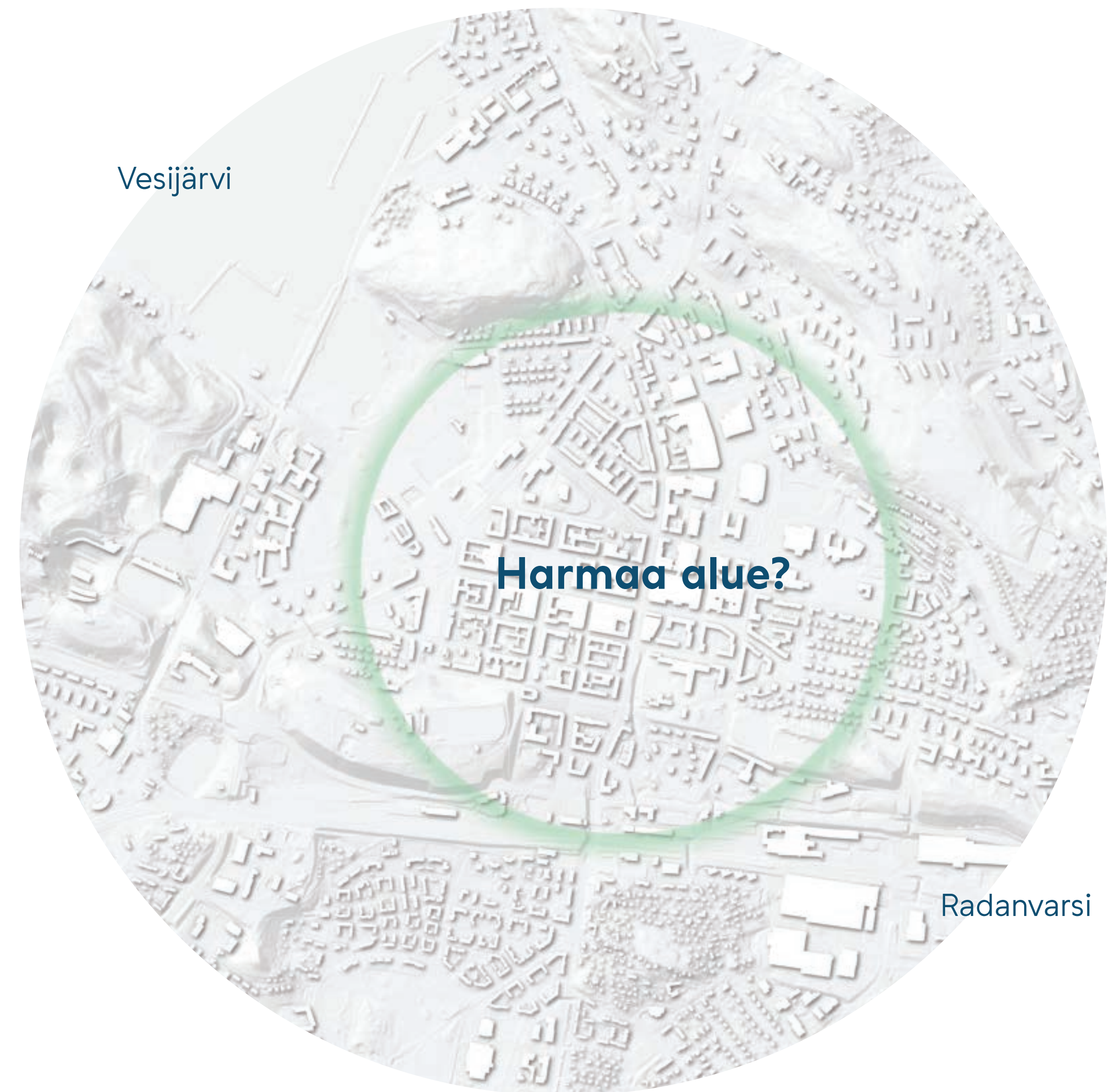
Alueiden ja niitä yhdistävien reittien ja linkkien kehittäminen monipuolisemmiksi on koko keskustan kannalta **merkittävä mahdollisuus.**

Haaste 5

Lahti on kansainvälisesti tunnustettu ympäristökaupunki, mutta sen keskustassa ei **näytä** siltä.

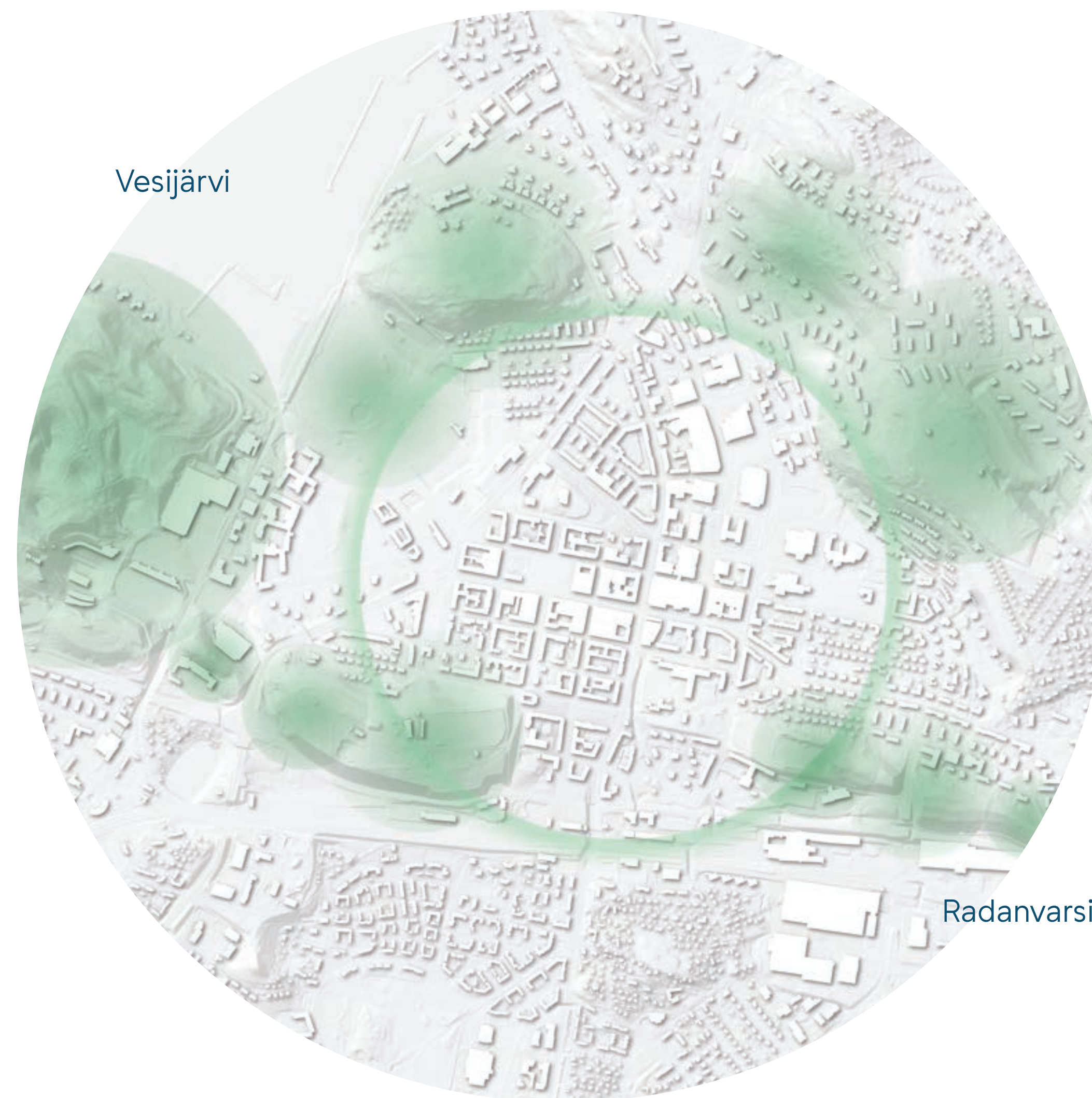
Vehreyden sijaan Lahden ydin koetaan harmaana. Kaupungin kunnianhimoinen sitoutuminen ekologiseen kestävyYTEEN ei välity kaupunkilaisille eikä kävijöille.

Haaste 6

Luonto ympäröi keskustaa eri puolilta:
keskustaa reunustavat kukkuloina
kohoavat laajat luontoalueet ja
Salpausselän harja.

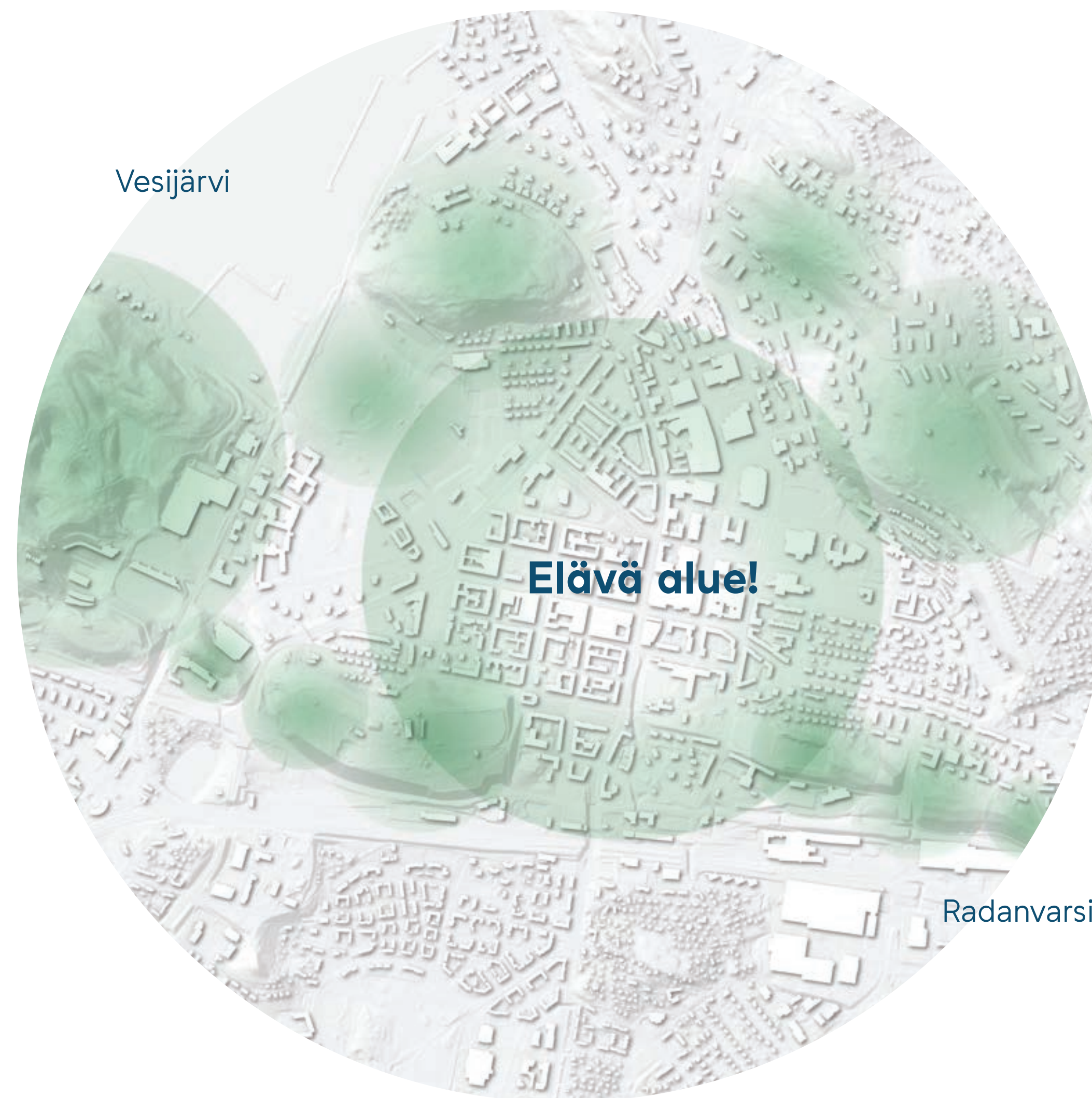
Keskustassa luontoalueiden väliset
yhteydet ovat kuitenkin paikoin
heikot ja katkonaiset.

Mahdollisuus

Ydinkeskustassa on potentiaalia kaupunkivihreän määrän merkittävään lisäämiseen ja viherverkoston vahvistamiseen.

Keskusta voi **erottamisen sijaan yhdistää** kaupungin eri luontoalueita.

Kokonaisempi kaupunkikeskusta

Tulevaisuuden Lahden keskusta on entistä energisempi ja elämyksellisempi. Elinvoimaisen kaupunkielämän syntymistä tukevat uudenlaiset reitistöt, jotka yhdistävät ympäröivät alueet nykyistä tiiviimmin keskustaan.

Reitistöt eivät edistä vain liikkumisen sujuvuutta vaan tarjoavat syytä pysähtymiseen: reittien varrelta löytyy lukuisia "hot spotteja" eli kaupunkielämän pieniä keitaita – kaikkea aurinkoterasseista ja nakkikioskeista leikkipaikkoihin, lavatansseihin, kukkatarhoihin ja katufestareihin.

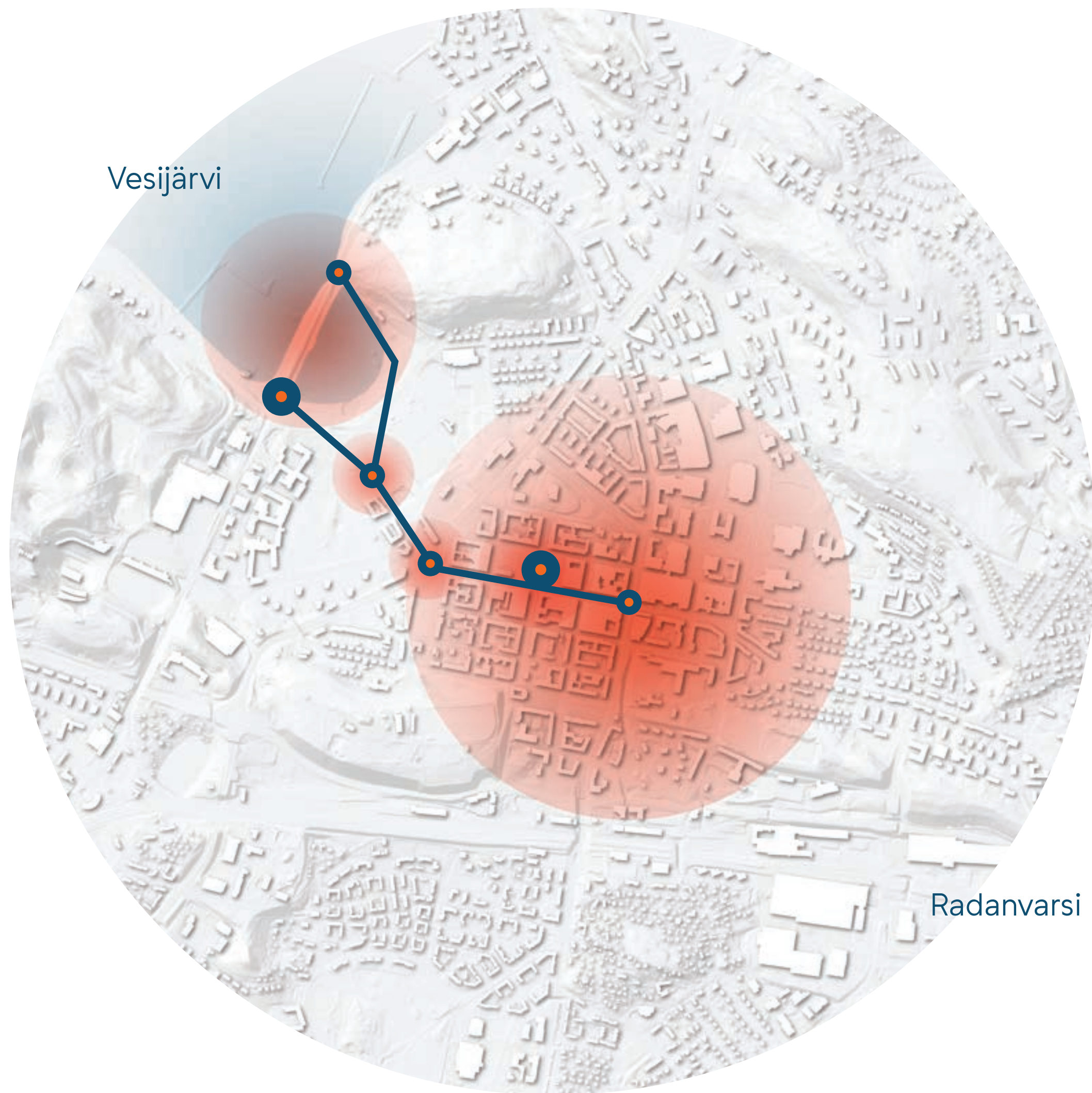
Keskustan pulssi tuntuu nykyistä laajemmalla alueella, ja kaupunkiin voi eksyä etsimään "lisää Malvaa" eli yllättävää kaupunkia, jossa kulkijan aika unohtuu. Keskustan kadut kertovat lahtelaisia tarinoita: Lahden historiasta, muotoiluosaamisesta ja uudistuvasta kukoistavasta kestävästä kaupungista.

Etäisyys ydinkeskustasta Vesijärvelle kuroutuu umpeen uusien vihreiden reittien ja aukoiden varrella. Matkaa voi taittaa uusia yhteyksiä pitkin entistä nopeammin: Rautatieasemalta pääsee keskeisille tapahtumapaikoille, kuten Sibelius-talolle ja Urheilukeskukselle kuin hujauksessa.

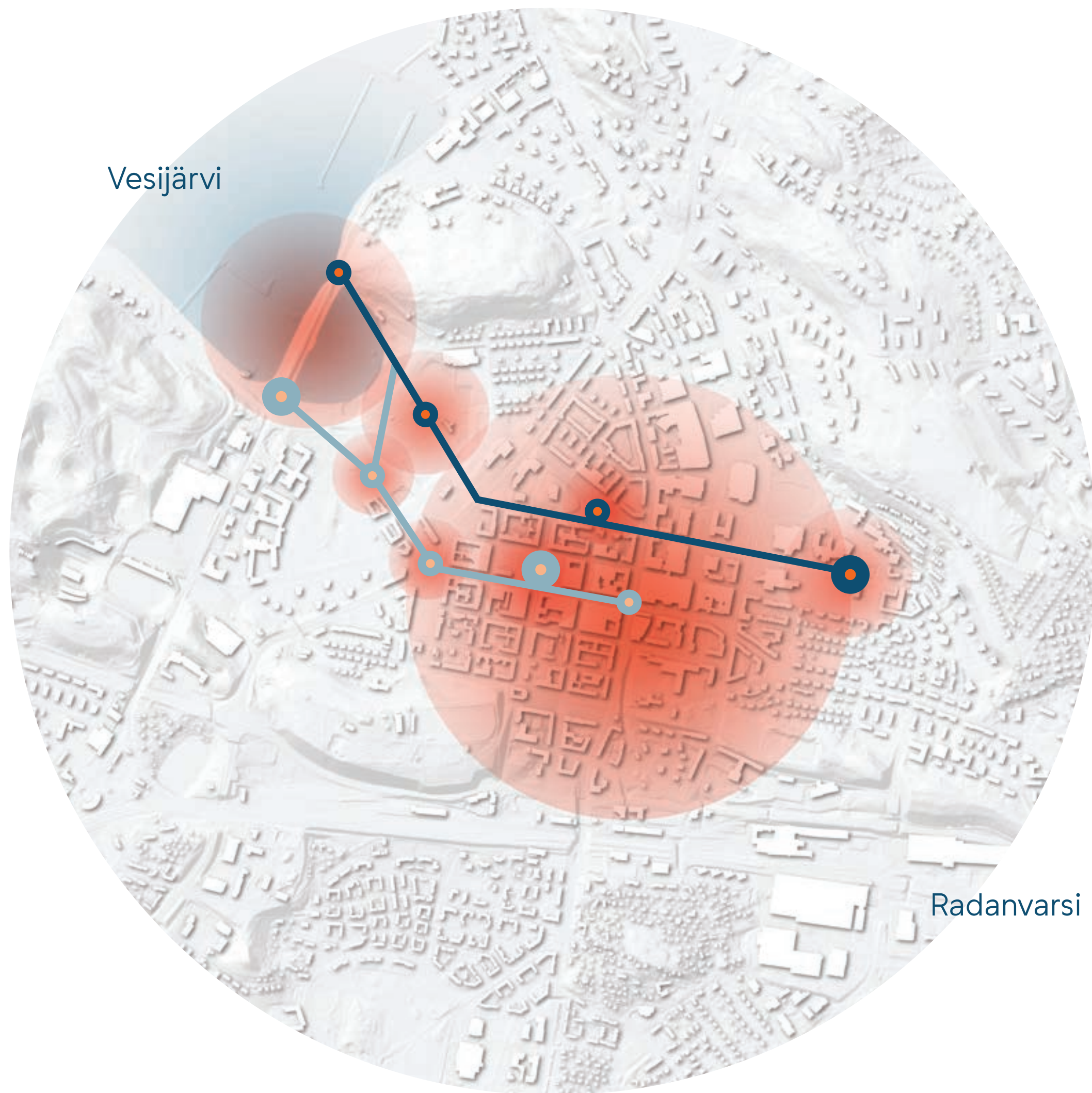
“
*Lisää
Malvaa
Lahteen.*

Visiossa sekoittuneiden toimintojen alue laajenee ydinkeskustasta koko keskustan alueelle. Keskustan alueella on erilaisten ideoiden ja tekojen ristiinpölytystä – monotoiminnoista siirrytään monitoimintaan.

Reittien ja kohteiden verkosto toteutetaan vahvistamalla jo olemassa olevia paikkoja ja luomalla niiden rinnalle uusia linkkejä ja paikkoja.

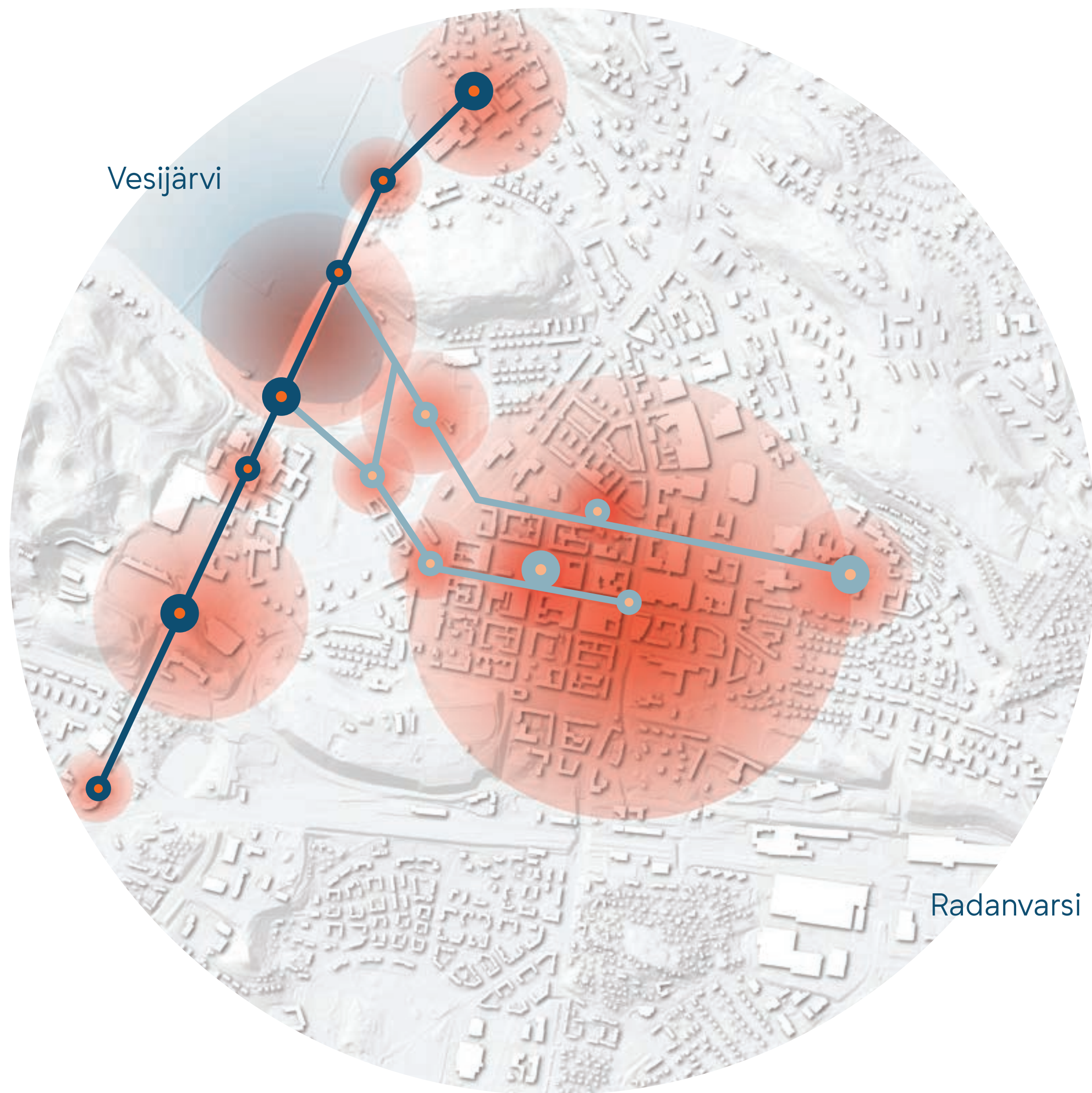

Keskeinen vahvistettava linkki kulkee Kauppatorilta Vesijärven satama-alueelle Paasikiven aukion ja Ranta-Kartanon kautta.

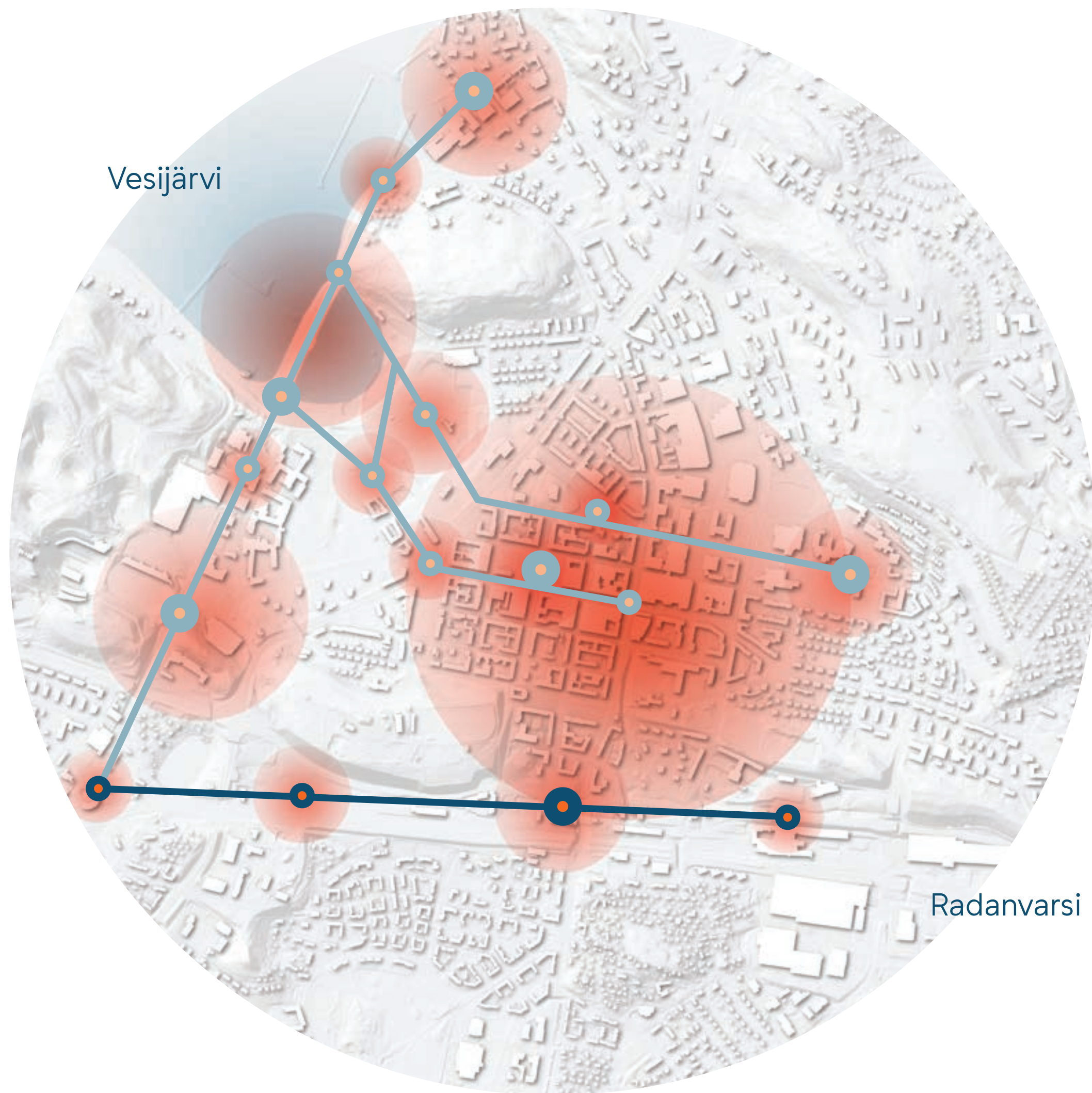

Sen rinnalla vahvistetaan myös yhteyttä kulttuuriakselilta Kisapuiston läpi järvelle.

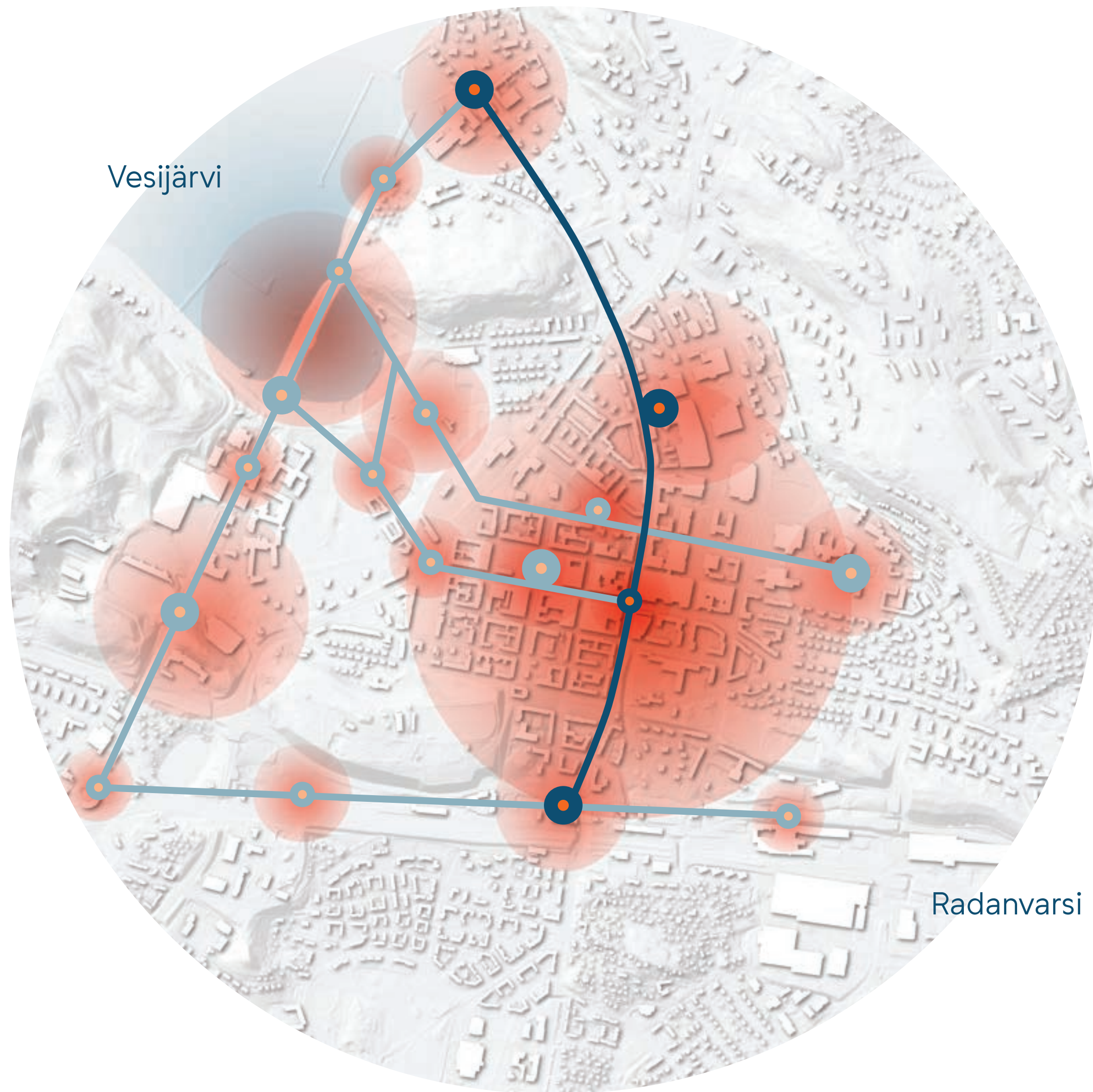

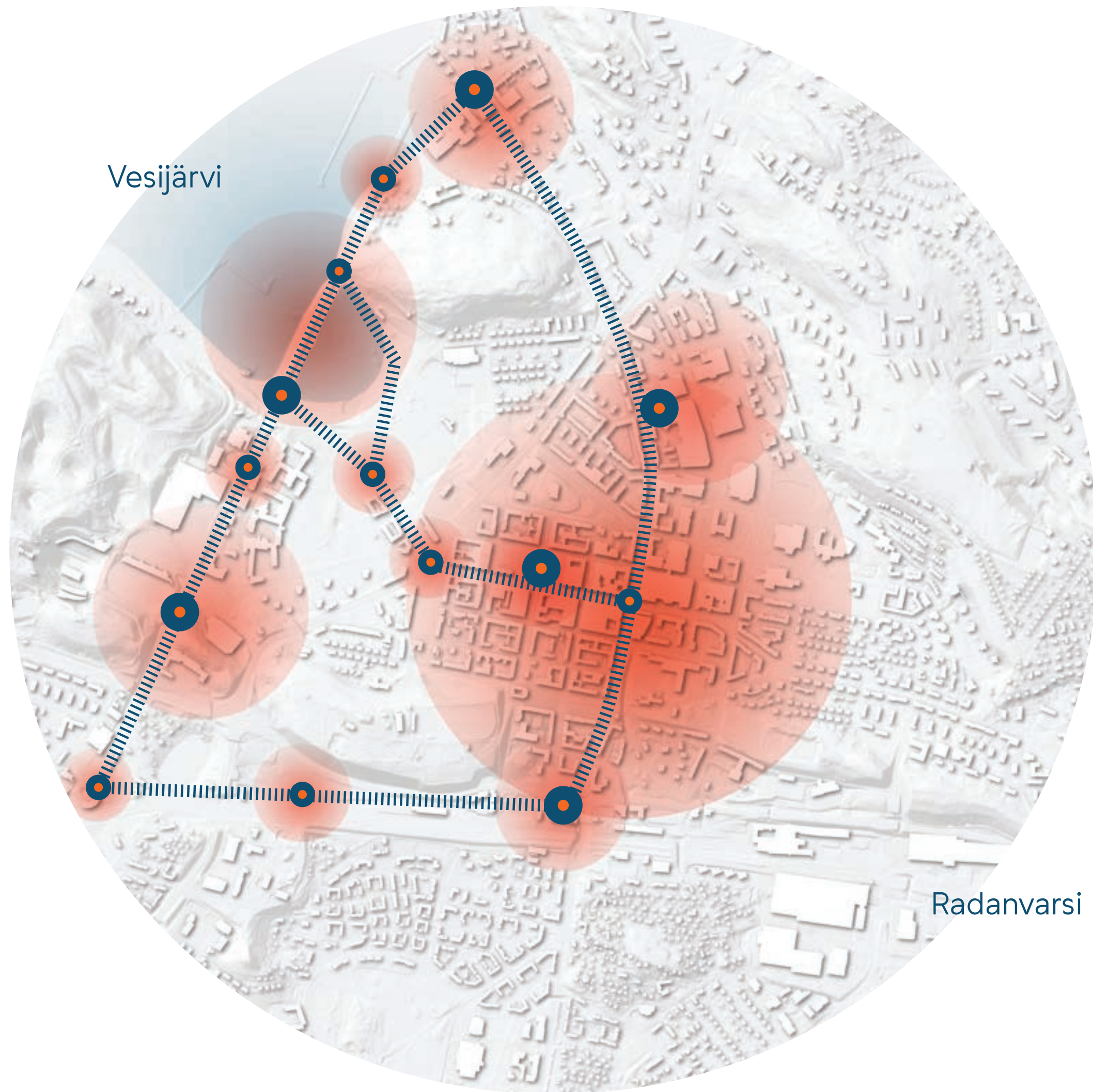
Toinen vahvistettava linkki kulkee entistä ratalinjaa pitkin Sibeliustalolta satama-alueen poikki Urheilukeskukselle ja siitä aina Mytjäisten veturitalleille ja Sopenkorpeen. Linkki kytketään myös Paasikiven aukion kautta ydinkeskustaan.

Kolmas vahvistettava linkki yhdistää Matkakeskuksen ja radanvarren alueen Mytäjäisten kautta Urheilukeskukseen ja Sibeliustalolle saakka.

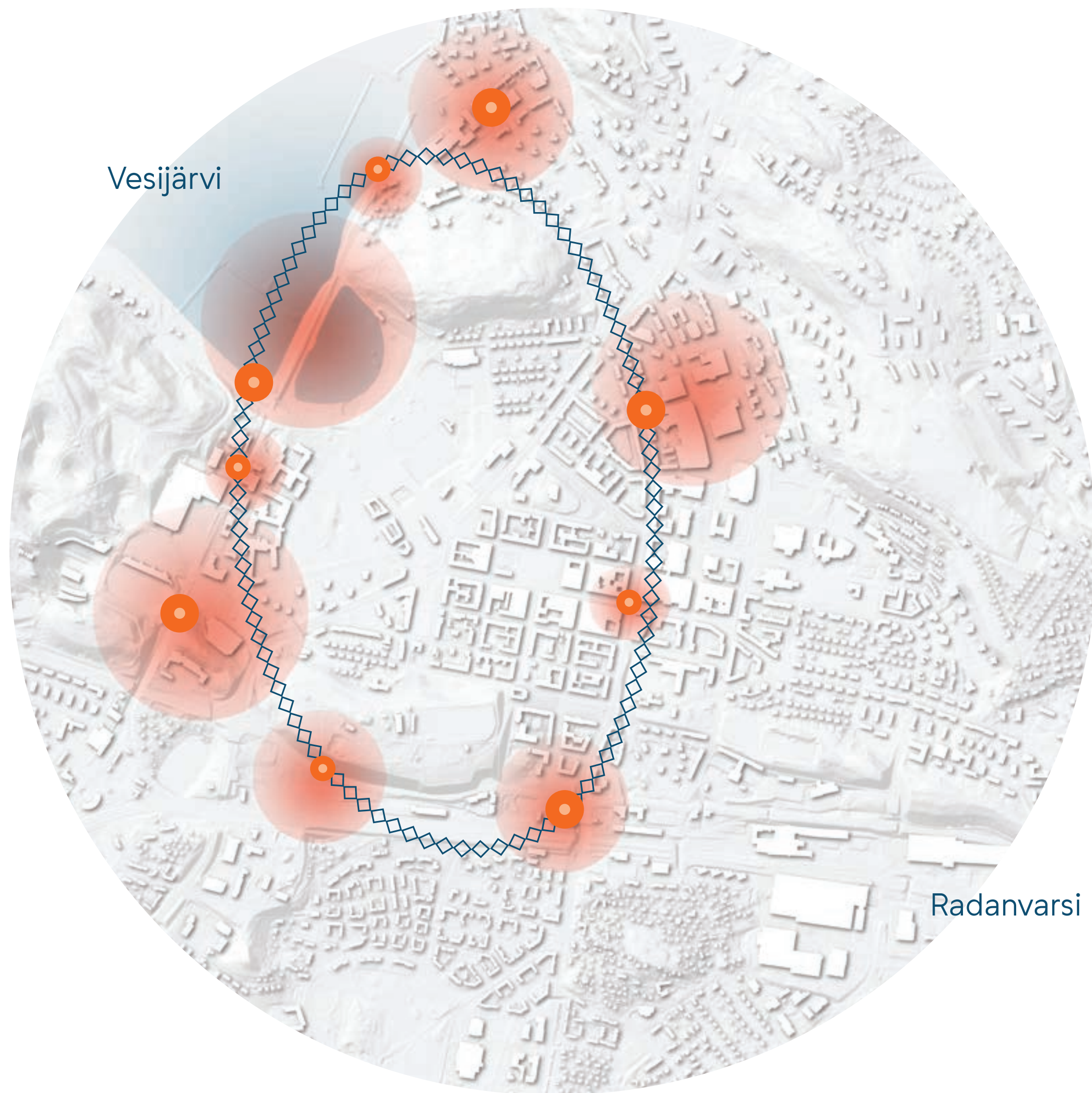

Neljäs linkki vahvistaa reittiä
Matkakeskukselta Sibeliustalolle ja
Matkustajasatamaan
Paavolan kautta.

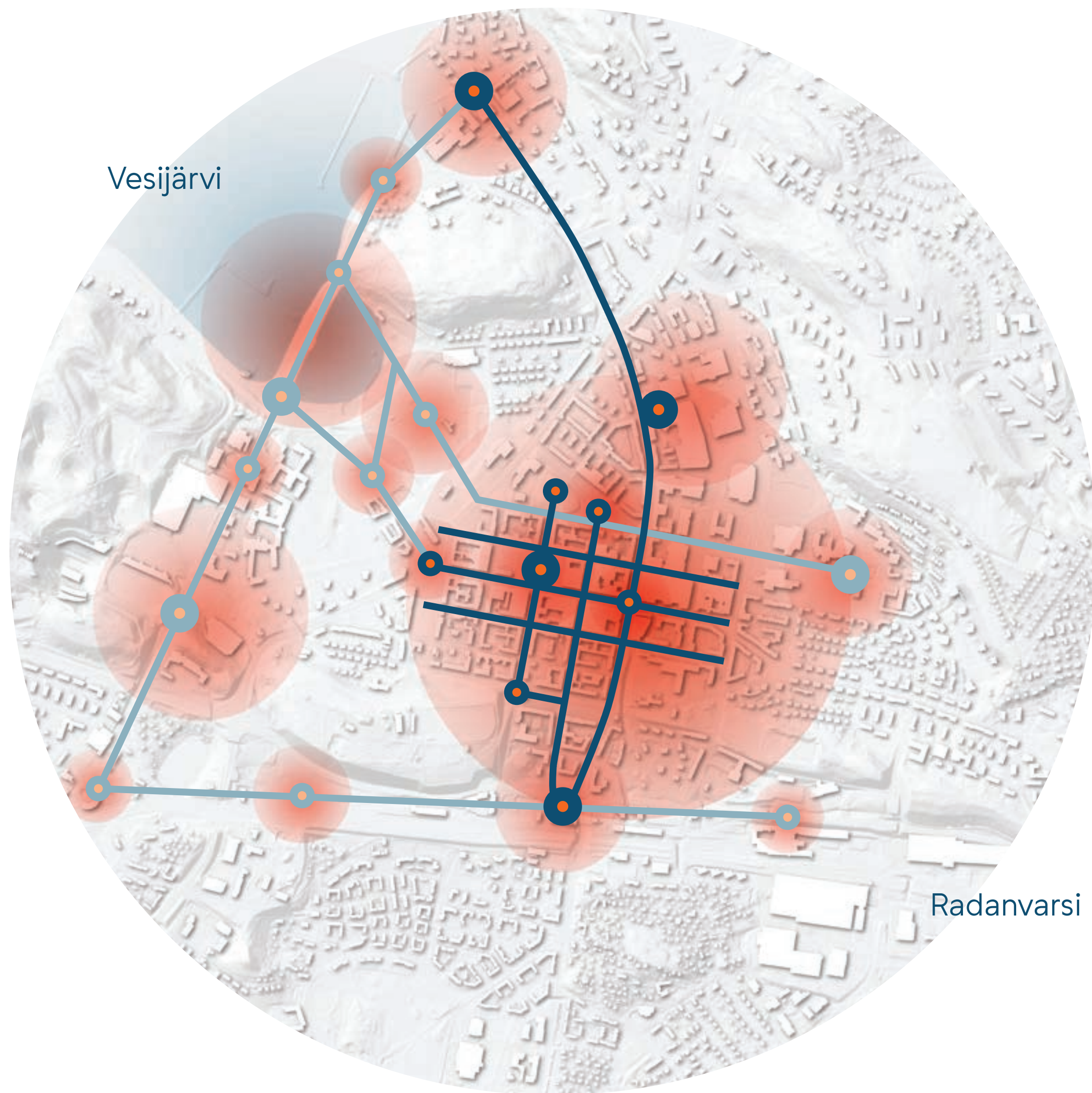
Päälinkkien välille luodaan mahdollisuuksia uusille, älykkäille kulkumuodoille.

Linkit rakentavat verkottunutta ja monipuolisempaa keskustaa, jossa elämä sykkii kaikkialla.

Keskustan saavutettavuutta voisi myös oleellisesti lisätä pitkään esillä ollut mahdollisuus ilmaradan toteuttamisesta. Karttakuva esittää ideaa luuppimaisesta ratareitistä.

Mitä ilmarata voisi tarkoittaa Lahden keskustalle?

Ydinkeskustaa vahvistetaan tukemalla keskeisten katujen identiteettiä.

Teemat ja tavoitteet

Kestävä luonnonläheinen keskusta

Vettä ja vehreyttä ympäri keskustaa

Monimuotoinen luonto kaupunkikodin ovella

Energiatehokkuus ja kiertotalous rakentamisessa

Kestävä elämäntapa osana arkea ja yhteisöjen toimintaa

1.

Vuonna 2040 keskustan sini- ja viherverkostot muodostavat eheän ja jatkuvan kokonaisuuden. Rakennusten sisäpihat, kattopinnat ja julkisivut ovat osa viherverkostoa.

2.

Vuonna 2040 keskustan kaupunkivihreä ja lähiluonto on monimuotoista. Kekseliäästi toteutetussa ympäristössä viihtyvät luonto, pölyttäjät, eliöt ja ihmiset, ja keskustassa näkyy kotimaista kasvillisuutta ja perinnekasveja.

3.

Vuonna 2040 kiertotalous ja biopohjaisten materiaalien käyttö on lähtökohtana kaikessa rakentamisessa. Purkamista vältetään ja olevaa rakennuskantaa hyödynnetään entistä tehokkaammin. Keskustassa rakennetaan energiatehokkaasti ja kestävästi sään ääri-ilmiöihin ja muuttuviin lämpötiloihin varautuen. Viestintäkanavat ja yhteyshenkilöt tukevat kestävä elämäntavan toteuttamista, tarvittaessa kasvokkain neuvomalla.

4.

Vuonna 2040 ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sen vaatima asennemuutos välittyy perheen pienimmillekin vihreinä arkiympäristöinä ja kulkureitteinä. Kestävää elämää opitaan kouluissa ja päiväkodeissa toiminnan kautta. Asennemuutos on osa yhteisöjen toimintaa: kaikki kaupunkilaiset saavat olla osallisia kestävä keskustan suunnittelussa ja kehittämisessä.

Kompakti vartin keskusta

1.

Vuonna 2040 keskustan rakennuskantaa on tiivistetty ja korotettu maltillisesti, ja keskustassa asuu uusia asukkaita. Keskusta on toiminnoiltaan monipuolistunut ja kaupunkirakenteeltaan tiivistynyt paikka, josta löytyy kaikki tarpeellinen niin asumisen arkeen, työssäkäyntiin kuin vierailuunkin.

2.

Kestävän liikkumisen muotoja on helppo suosia ja keskusta on saavutettavissa kaikilla, myös uusilla liikennevälineillä, jotka huomioivat Lahden korkeusolosuhteet.

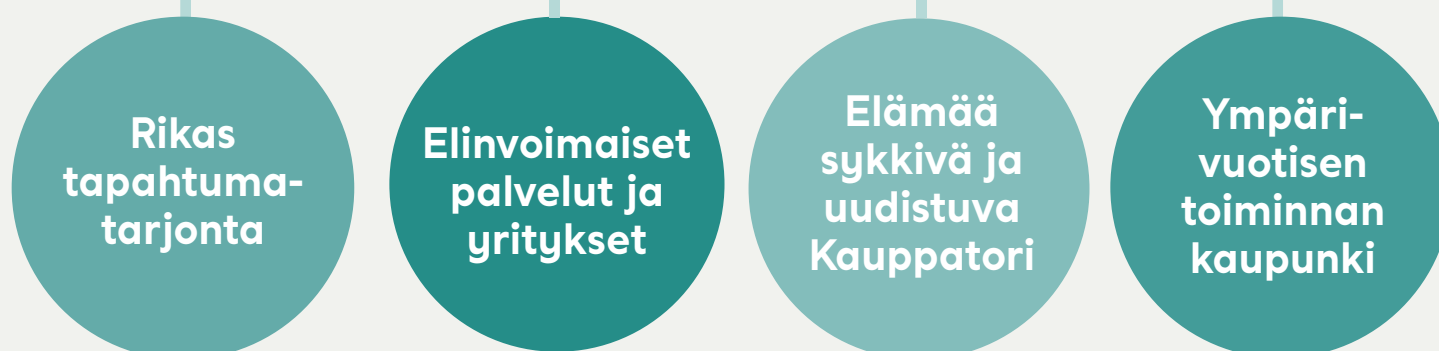
3.

Vuonna 2040 viihtyisät reitistöt yhdistävät keskustan eläväksi kokonaisuudeksi. Elämykselliset reitit kutsuvat myös pysähtymään ja kokemaan uutta.

4.

Vuonna 2040 keskustan laajalle ulottuva kävely-ympäristö on esteetöntä, turvallista ja helposti huollettavaa. Siisti ja kaunis ympäristö viestii myös huollon hyvistä toimintamalleista.

Kutsuva toiminnan keskusta

1.

Vuonna 2040 keskusta on areena monimuotoisille tapahtumille, joiden järjestely on helppoa ja motivoivaa. Keskustassa on mahdollisuuksia niin kokeilevuudelle ja väliaikaisille järjestelyille kuin suuren mittakaavan kansainvälisille tapahtumille. Tapahtumapaikkojen varustelu vastaa muuttuvia tarpeita, jotka huomioidaan myös kaikessa uudessa rakentamisessa.

2.

Vuonna 2040 keskustan tilat ovat tehokkaassa käytössä, ja niistä löytyvät elinvoimaiset palvelut ja yritykset. Joustavaa käyttöä tukevat uudet toimintamallit, vuorovaikutus liiketoiminnan harjoittajien ja kiinteistöjen omistajien välillä sekä helppokäyttöinen teknologia. Tiloja on muokattu tulevaisuuden tarpeisiin ja kivijalan omaleimaiset tilat ovat keskeinen osa aktiivista keskustaa.

3.

Vuonna 2040 Kauppatori on keskustan elävä sydän ja monipuolinen kohtaamispaikka. Uudistuneella torilla on viihtyisää ja vilkasta ympäri vuoden. Talvipuutarha sekä torin ilmeen uudistaminen ovat nostaneet myös torimyynnin uuteen nousuun ja markkinaperinne elää vahvana. Alatori uuden keskustahotellin mahdollisena sijaintina tutkitaan.

4.

Vuonna 2040 Lahden keskustassa on entistä aktiivisempaa ympäri vuoden. Katetuilla valopihoilla on tekemistä niin sadesäällä kuin kylmänä pakkaspäivänä, ja kortteleiden läpi on avattu uusia sisäyhteyksiä. Tapahtumia ja meininkiä on kaupungin kaduilla, aukioilla ja areenoilla niin talvisesonkina kuin muinakin vuodenaikoina.

Kekseliäs elämysten keskusta

Luovuutta
ruokkivat
ratkaisut

Iloa ja
elämyksiä
taiteella ja
muotoilulla

Jokainen
kokee itsensä
tervetulleeksi

Opiskelija-
elämää ja
kansain-
välisyyttä
yttimeen

1.

Vuonna 2040 keskustan toimeliaisuutta tukevat joustava päätöksenteko ja luova byrokratia, joka mahdollistaa uudet avaukset ketterästi. Keskustan toimijoille on selkeät ja toimivat viestintä- ja kommunikointikanavat. Keskusta on myös paikka rohkeille kokeiluille.

2.

Vuonna 2040 keskustan kaupunkikuva on radikaalisti värikäs, yllätyksellinen ja kiinnostava. Keskustassa taide, tunnelmallinen valaistus ja vahva visuaalisuus yhdistyvät sinivihreisiin ratkaisuihin. Keskusta on laadukkaasti rakennettu upea paikka, jota tullaan katsomaan läheltä ja kaukaa, ja johon halutaan jäädä viihtymään ja nauttimaan.

3.

Vuonna 2040 Lahden keskusta on Suomen yhteisöllisin ja inklusiivisin kaupunkikeskusta. Keskustassa huomioidaan lapset, nuoriso, kansainväliset asukkaat, opiskelijat, eri ikäryhmät ja kulttuurit sekä erityisryhmät, ja kaikki tuntevat itsensä tervetulleeksi.

4.

Vuonna 2040 kansainvälisyys, opiskelijat ja kampuksen toiminnot näkyvät ja kuuluvat keskustassa. Keskustassa on uusia oleskelupaikkoja nuorisolle, joiden suunnitteluun nuoriso osallistuu aktiivisesti.

4 Kärkihankkeet

Kärkihankkeet

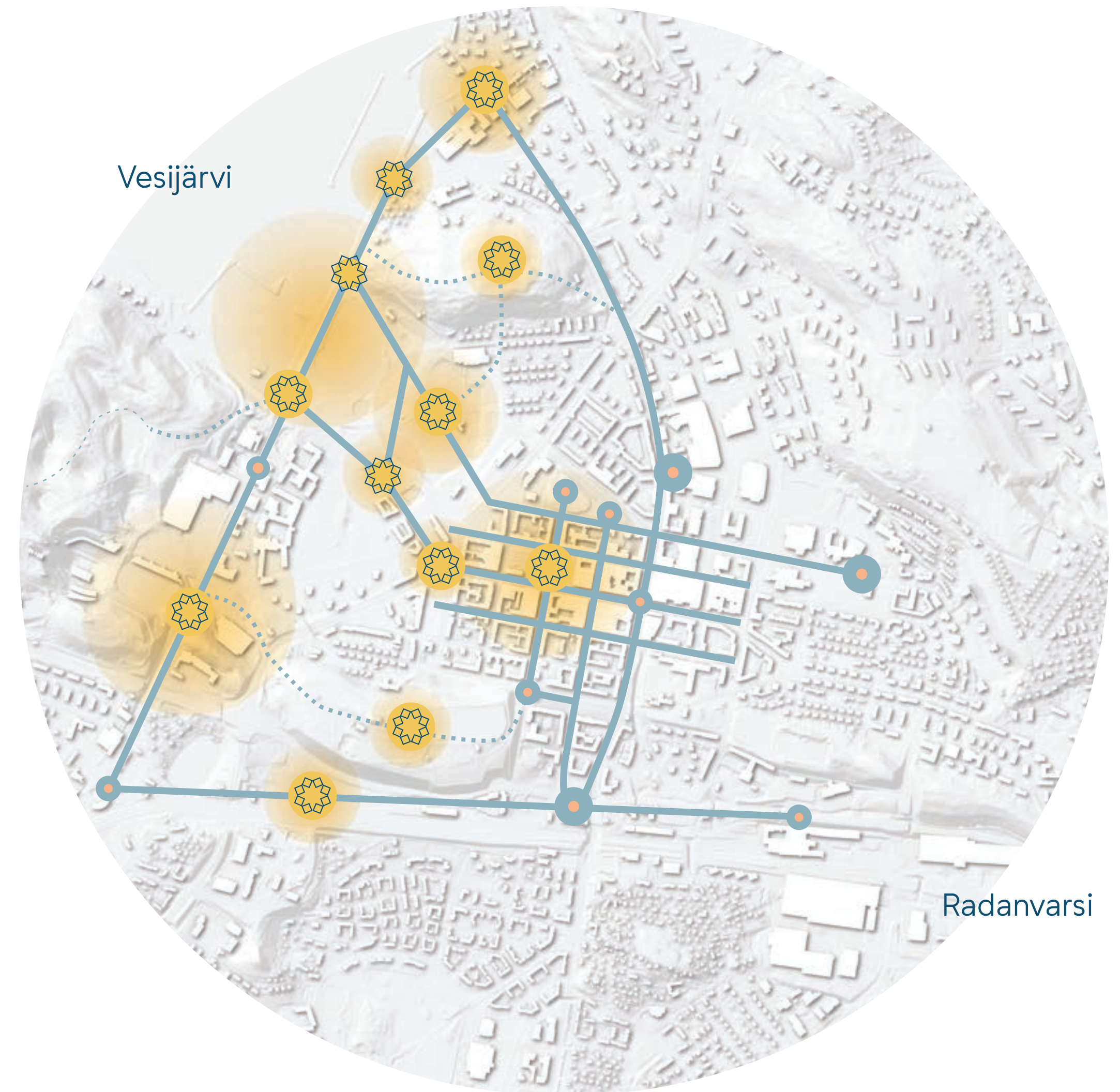
Kokonaisempi kaupunkikeskusta rakentuu myös kärkihankkeiden kautta. Kärkihankkeet tukevat pitkäjänteisen muutoksen toteutumista ja tuovat muutoksen näkyville koko keskustan alueelle.

Kärkihankekohteita ovat Kauppatori ja keskustahotelli, Valopihakorttelit, Vesijärven ranta, Ranta-Kartano ja Paasikiven aukio, Urheilukeskus, Radanvarsi, Kisapuisto, Radiomäki ja Lanu-puisto sekä näihin liittyvät linkit ja identiteettikadut.

Hankkeille keskeistä on mahdollisuus edistää niiden toteuttamista joustavasti vaihteittain ja toistensa kanssa limittäin. Kaikkia hankkeita ei tarvitse edistää yhtä aikaa. Hankkeiden etenemiselle voivat asettaa reunaehdoja niin kaupungin resurssit kuin kulloinkin

vallitseva markkinatilanne. Joustavuuteen perustuva visiokokonaisuus etenee kuitenkin jatkuvasti, eikä ole riippuvainen yksittäisten hankkeiden toteutumisen aikatauluista.

Kärkihankkeilla ohjataan kehittämistä sinne, missä sitä erityisesti tarvitaan. Vaikka monet keskustavision kärkihankkeista sijoittuvat kaupungin länsipuolelle, myös idässä tapahtuu aktiivista uudistamista. Esimerkiksi Paavolan alueen suunnittelu on pitkällä ja etenee toimenpiteisiin.

“

*Katu muuttuu
kaupunkitapahtuma-alueeksi,
joka tuo ihmiset kadulle!*

“

*Ilta-atorit kesäisin
yhdistyneenä
kesäkirppikseen
autovapaalla
Aleksilla.*

**Matkakeskuksesta
tulisi olla “punainen
matto” Malvaan,
joka johdattelee
turistit upeaan
museoon.**

**Malvan ja
Matkakeskuksen
yhdistää
Rautatienkatu, jota
voisi mielestäni
korostaa
“taidekatuna”.**

Mariankadun
liukurata!

“

*Voisiko tietyillä
kaduilla olla oma
identiteetti tai
tarinansa, joka
näkyvät katukuvassa.*

“

**Kaupungin tulee laatia
katupuustrategia,
mikä varmistaa
vehreyden säilymisen.**

Identiteettikadut

Kaupunki elää kaduilla. Tulevaisuudessa Lahden keskustan kadut ovat entistäkin omaleimaisempia ja houkuttelevampia.

Identiteettikaduilla tarkoitetaan keskustan katuja, joita voidaan kehittää kiinnostavammaksi tiettyihin teemoihin keskittymällä. Teema toimii inspiraationa kaikille katujen varsilla toimiville toimijoille.

Identiteettikadut vaativat syntyäkseen laajaa yhteistyötä, johon osallistuvat kaikki sidosryhmät asukkaista kiinteistöihin, kivijalkayrittäjiin ja tapahtumatuottajiin.

Osalla kaduista on jo tunnistettava luonteensa, ja muilla taas on orastamassa erottuva identiteetti. Esimerkiksi taiteen kadulle kaupunkimuotoilu voi tuoda uusia kiinnostavia elementtejä.

Identiteettikatuja ei kehitetä muiden katujen kustannuksella, vaan katujen viihtyvyyteen ja toimivuuteen panostaminen on kokonaisvaltaisesti yksi keskustavision painopisteistä.

Tulevaisuuden identiteettikadut:

Ravintoloiden ja viihteen Vapaudenkatu

Mahdollistamisen Aleksanterinkatu

Kivijalkaliikkeiden Hämeenkatu

Taiteen ja muotoilun Rautatienkatu

Mariankadun **Seremonia-akseli.**

“

Satama ja Pikku-Vesijärven puisto ovat jo nyt upeita, mutta alueella voisi olla enemmän esimerkiksi veden ympärille rakentuvia liikuntapalveluita ja elävää toimintaa.

“

Keskustassa tulisi myös olla wau-efektiä ja uutta nähtävää, joka vetäisi matkailijoita kaupunkiin.

Keskusta olisi myös vihreä, ja kulku veden äärelle Pikku-Vesijärvenpuistoon olisi esteetöntä polkupyörällä, rullalaudalla, pyörätuolilla ja muilla välineillä.

Alatori ja torin reunavyöhykkeet tulee aktivoida. Kirjasto tai museo, vesielementtiä ja vehreyttä torille, jotain mikä kutsuu ihmisiä.

***Lumilautakisa
Radiomäeltä alas!***

“

Valopihoja voisi hyödyntää kaupungin vehreyttämisessä, ne voisi täyttää puilla ja viheralueilla.

“

***Lanu-puiston huipulta
avautuvat kaupungin
komeimmat maisemat
Vesijärvelle!***

Kauppatori ja keskustahotelli

Kauppatorin uudistus on näyteikkuna uuden ajan kansainväliseen kaupunkielämään Lahdessa.

Tori on tulevaisuudessa niin kaupunkilaisten kuin kävijöiden ykkösvalinta kohtaamispaikaksi, johon tullaan tapaamaan ystäviä, olemaan osa yhteisöä ja katsomaan mitä Lahdessa tapahtuu.

Kauppatorin vetovoimaa vahvistetaan luomalla torille lisää mahdollisuuksia niin kaupalliseen kuin julkiseen toimeliaisuuteen. Torin ympäristöön synnytetään paikkoja kahviloille ja ravintoloille. Kauppahalli saa tuekseen vaihtuvan kesäpaviljongin, joka tukee myös perinteistä toritoimintaa. Samalla visiossa nähdään mahdollisuuksia tuoda opiskelijoita näkyvämmiin osaksi kaupungin keskustaa, esimerkiksi yhteiskäyttöisten satellittilojen muodossa. Torin fasiliteetteja uudistetaan mahdollistamaan entistä joustavampia ja omatoimisempia tapahtumajärjestelyt. Monilajinen ja runsaampi kasvillisuus varustaa Kauppatoria

ilmastokestäväksi. Jatkossa torilla voidaan nähdä uusia mahdollisuuksia myös liikunnalle ja vesielementti tuodaan takaisin aiempaa leikkisämmässä muodossa.

Visiossa Alatori on yksi mahdollinen paikka uudelle keskustahotellille, tuoden kaupungissa vierailijat suoraan Lahden ytimeen. Kokonaisuutta jäntevöitetään uudisrakentamisella, joka palauttaa torille sen alkuperäisen symmetrian ja ihmiselle sopivan mittakaavan. Mariankadun seremonia-akselia vahvistetaan uusilla istutuksilla.

Visiossa Kauppatorin uuden kesäpaviljongin jokavuotinen vaihteleva toteutus keskustelee kestävyuden teemoista kansainvälisen korkeatasoisesti. Lahden kesäpaviljonki esittelee biopohjaisen rakentamisen ja kiertotalousosaamisen maailman kärkeä ja on pakko kokea paikan päällä!

Valopihakorttelit

Valopihakorttelit ovat tänään Lahden salainen voimavara, mutta tulevaisuudessa osa Lahden elävää keskustakorttelirakennetta, jotka tarjoavat tilaa uusille avauksille, yllätyksille ja elämyksille.

Valopihakortteleiden potentiaalia vahvistetaan monenlaisin keinoin: mittakaava voi vaihdella laajoista kattamisista ja rakenteellisista uudistuksista tapahtumiin, valaistusmuutoksiin ja väliaikaisiin kokeiluihin.

Pihat tarjoavat mahdollisuuksia myös ilmastonmuutokseen varautumiseen ja keskustan vehreyttämiseen esimerkiksi istutusten, viherkattojen ja viherjulkisivujen muodossa.

Valopihojen uudistusta voidaan tukea lempeällä täydennysrakentamisella, jossa lähtökohdaksi asetetaan kiertotalouspohjaiset ratkaisut ja turhan purkamisen välttäminen.

Valopihakortteleiden aktivointi edellyttää syntyäkseen laajaa yhteistyötä, johon osallistuvat kaikki sidosryhmät asukkaista, taloyhtiöistä ja kiinteistönomistajista kivijalkayrittäjiin ja viranomaisiin.

Havainnekuva Hämeenkadulta

Vesijärven ranta ja Pikku-Vesku

Vesijärven ranta-alue on keskustan uudistuksen tärkein areena Kauppatorin ohella. Alue on jatkossa yksi elinvoimainen kokonaisuus, joka tarjoaa mahdollisuuksia niin viiptyilyyn kuin ulkoiluun.

Visiossa ranta-aluetta täydennetään uusilla palveluilla, jotka voivat liittyä yhtä lailla järvelämyksiin kuin kulttuuriin.

Rantaraitille tullaan katsomaan kaupungin valoja, viihtymään kalaravintolassa tai aurinkoisella terassilla, kokemaan korkeatasoisia kulttuurielämyksiä Sibeliustalossa, saunomaan uudessa kylpylässä, vuokraamaan kajakki tai retkiluistimet tai kuuntelemaan hengailevan nuorison viimeisintä musiikkimakua illan kajossa.

Rannan historiallinen ratareitti Mytjäisten veturitalleille toimii napanuorana, joka yhdistää ranta-alueen Urheilukeskuksen kautta aina Matkakeskukselle saakka. Tämän reitin yhteyteen on mahdollista rakentaa uusia toimintoja ja palveluita kokonaisuutta tukemaan.

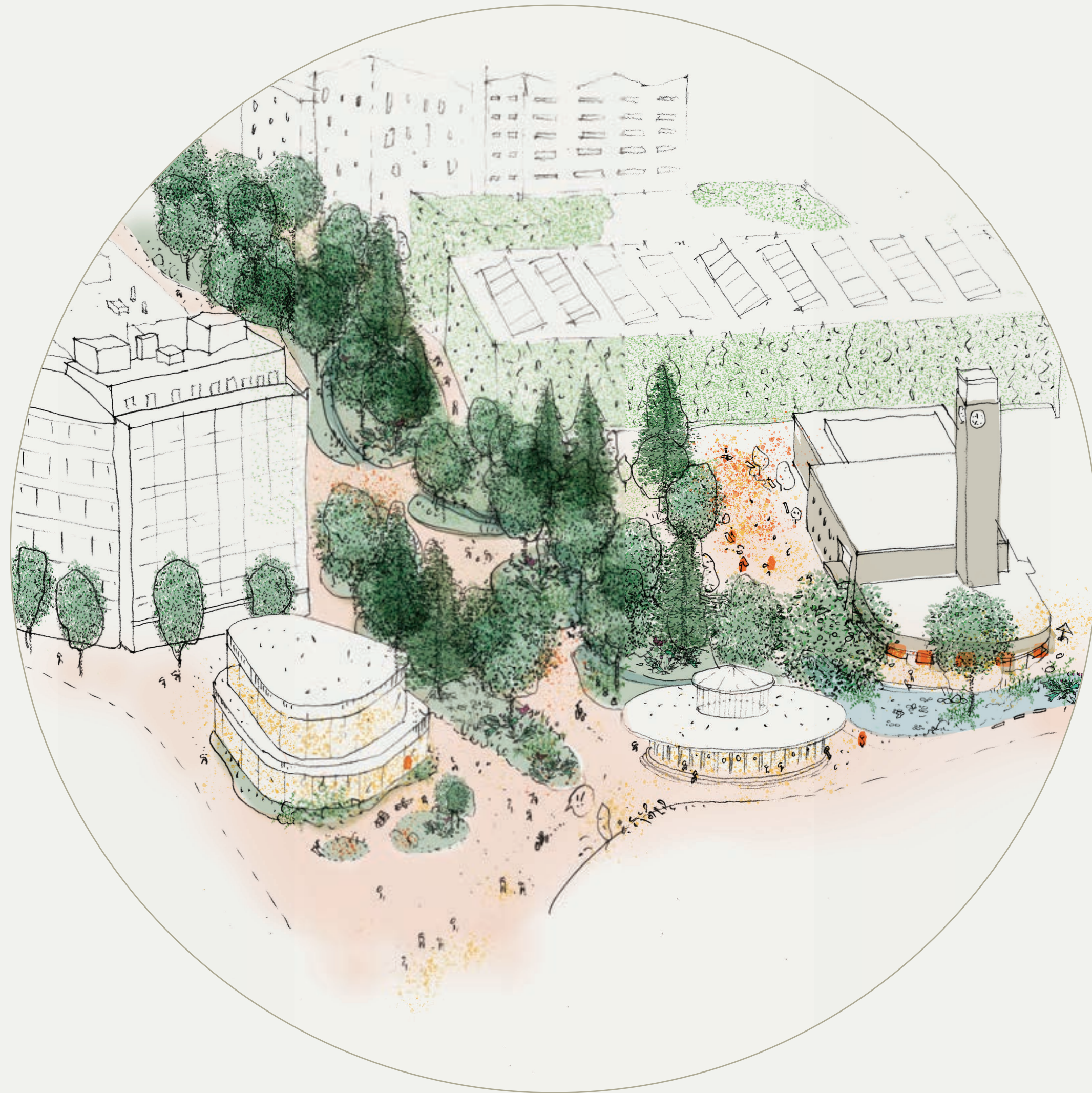
Paasikiven aukio ja Ranta-Kartanon linkki

Vision keskeisin yhdistävä linkki kulkee korttelikeskustasta Paasikiven aukion kautta Ranta-Kartanon uutta puistoakselia pitkin Vesijärvelle.

Paasikiven aukio on visiossa solmukohta, jossa näkyvät kestävän kaupunkielämän teemat: ilmastonmuutokseen sopeutuva kaupunki lisää vihreää runsautta ennen kivisille kentille, ja hulevedet kerätään virkistäväksi lähteeksi.

Viheralueet ovat viihtyisiä paikkoja sosiaaliseen kohtaamiseen, ja luontokatoa torjutaan monilajisilla suomalaisilla istutuksilla.

Aukion laidalle mahtuu myös uutta rakentamista, jolla voidaan mahdollistaa vaikkapa eväiden nappaaminen mukaan puistopiknikille tai iltapäivätanssit entisessä liikenneympyrässä.

Havainnekuva Paasikiven aukiolta

Urheilukeskus

Urheilukeskus on Lahden urheilutapahtumatoiminnan sydän ja keskeinen osa Lahden mainetta kansainvälisenä talviurheilupääkaupunkina.

Keskuksen monipuoliset tilat palvelevat niin paikallisia kuin alueella vierailevia turistejakin.

Visiossa Lahtea kehitetään kunnianhimoisena ympärivuotisena urheilukaupunkina, jossa pohjaa uudistuvalla tapahtuma- ja liiketoiminnalle sekä innovatio- ja kehitystoiminnalle luovat vahvan perinteen ohella nykyaikainen osaaminen, alueella toimivat

oppilaitokset, valmennusyksiköt ja tutkimuslaitokset, lukuisat urheiluliiketoimintaa harjoittavat yritykset sekä mahdollisuudet harrastaa satoja eri urheilulajeja.

Urheilukaupungin tulevaisuutta tukee uuden monitoimiareenan toteuttaminen osaksi kaupungin urheiluekosysteemiä ja samalla Urheilukeskuksen uudistaminen muuttuvan maailman tarpeita vastaavaksi.

Kisapuisto

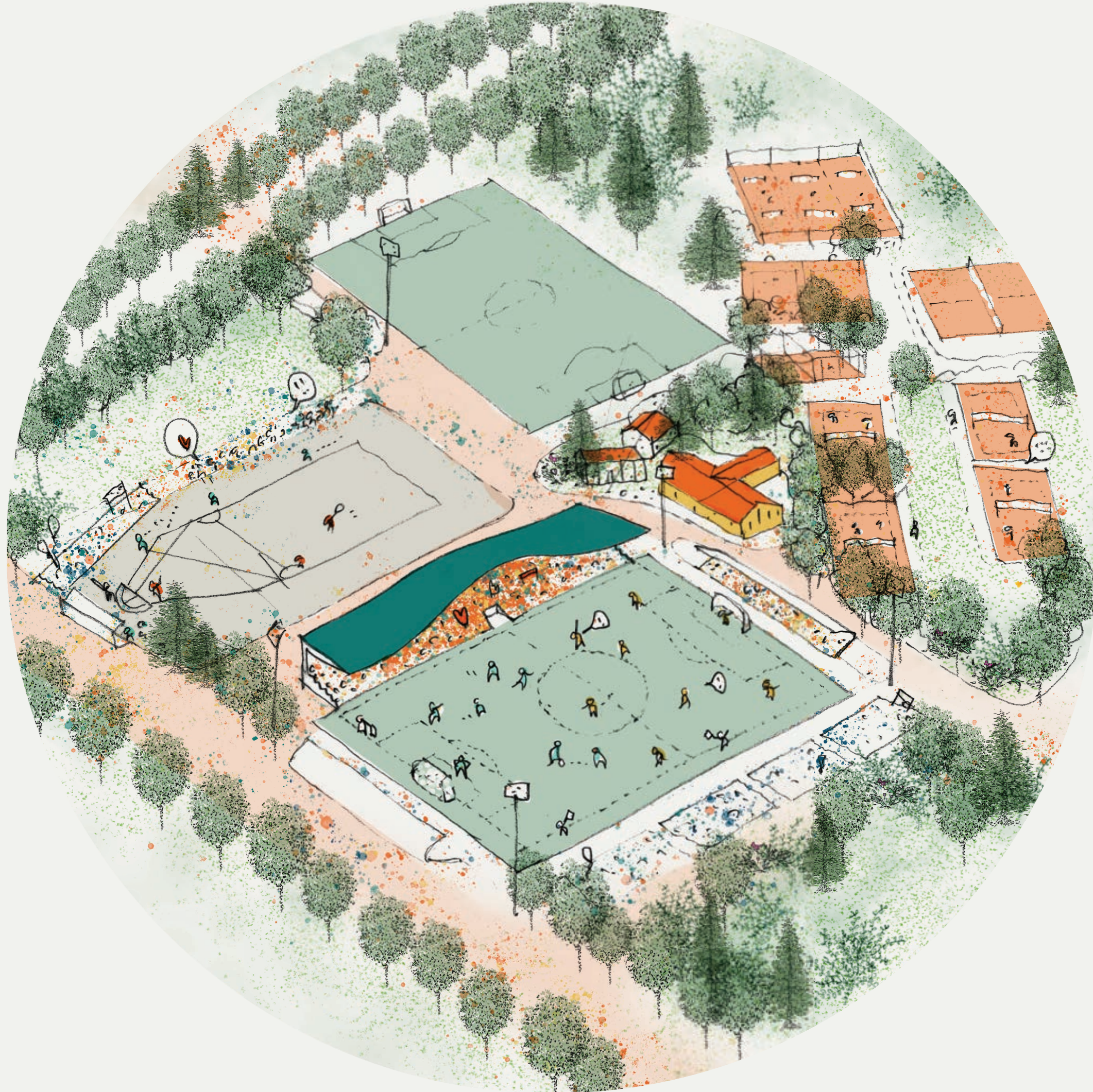
Urheilukeskus on Lahden urheilutapahtumatoiminnan sydän ja keskeinen osa Lahden mainetta kansainvälisenä talviurheilupääkaupunkina.

Kisapuiston kehittämissuunnitelmat ovat jo pitkällä, ja alue täydentyy lähivuosina uudella katsomorakennuksella, joka mahdollistaa entistä sujuvamman ympärivuotisen toiminnan niin vapaa-ajan harrastamiselle kuin urheiluseuroille. Tavoitteena on kansainväliset standardit täyttävä jalkapallostadion.

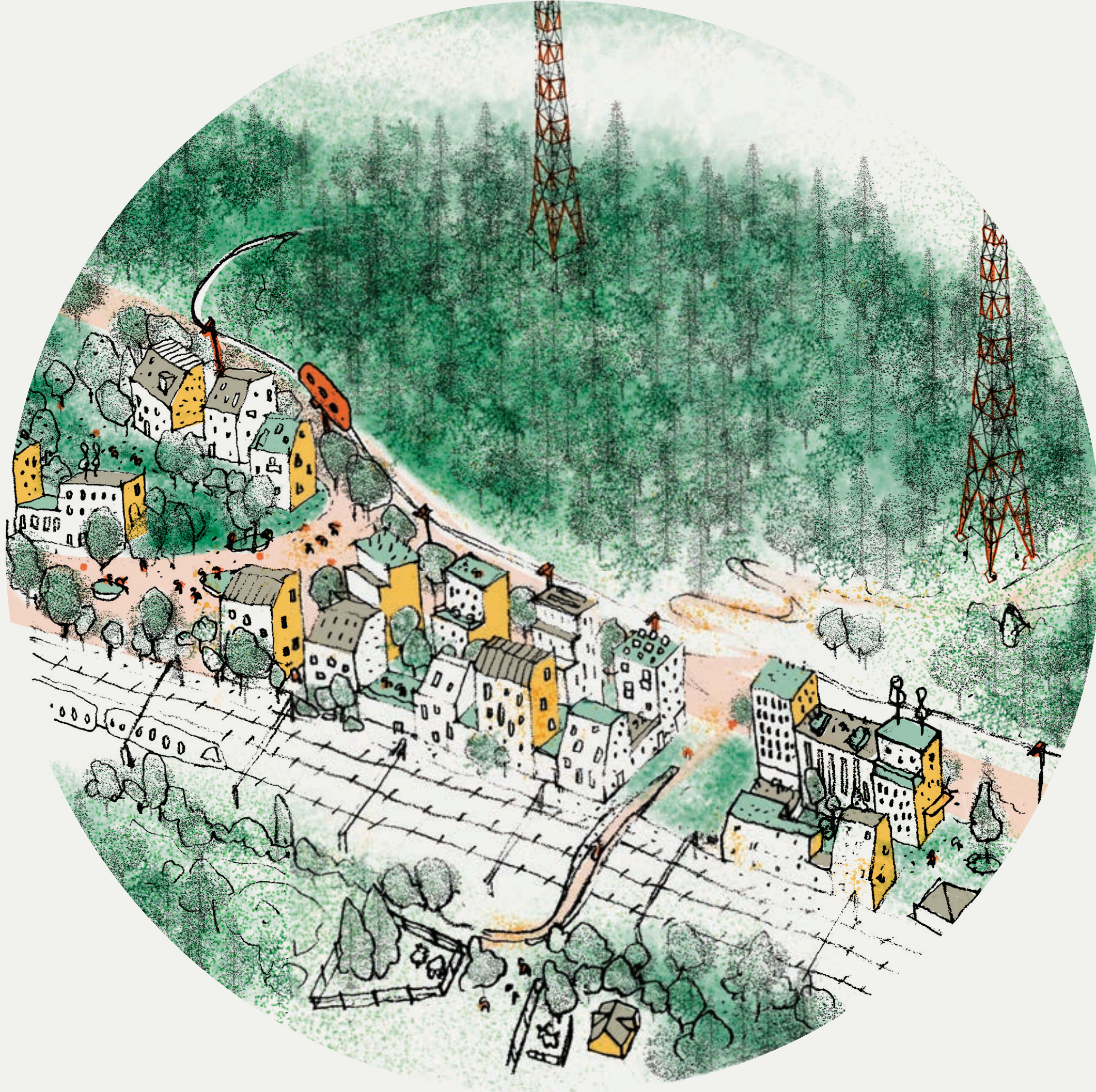
Katsomorakennuksen lisäksi kehittämistoimenpiteet tuovat alueelle hiekkatekonurmipintaisen kentän ja tekojääradan, jotka

molemmat takaavat paremmat mahdollisuudet myös talvikauden urheilutoiminnalle.

Alueen kehittämisessä voidaan vahvistaa reittiä kulttuuriakselilta ja Lahden historialliselta museolta Vesijärvelle esimerkiksi valaistuksen keinoin, ja luoda Kisapuistosta entistä elävämpi ja monipuolisempi osa verkottunutta keskusta-aluetta.

Radanvarsi

Radanvarren alue on Lahdessa jo pitkään tunnistettu tärkeänä kehityskohteena. Kasvamalla kiinni ydinkeskustaan se voi sekä laajentaa että eheyttää Lahden kaupunkikuvaa.

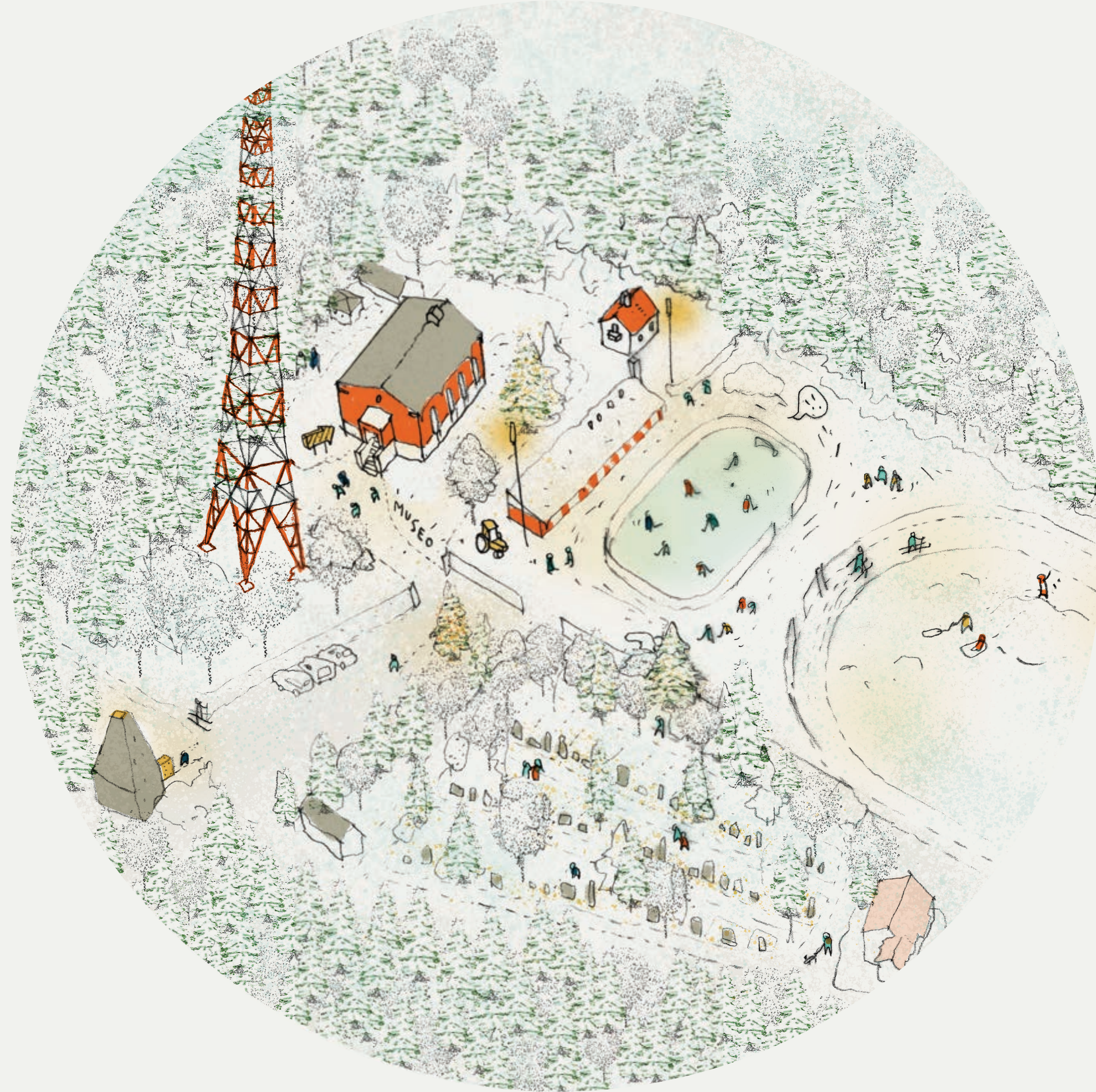
Radanvarren alue on tällä hetkellä hajanainen vyöhyke, jota halkoo junarata. Matkakeskuksen läheisyydessä sijaitsevan ratapihan toiminta on loppunut, ja alue on vapautunut uusille käyttömahdollisuuksille.

Radanvarren alue voi tulevaisuudessa kuroa junaradan etelä- ja pohjoispuolta yhteen niin henkisesti kuin fyysisesti ja toimia solmukohtana Lahteen saapuvalla liikenteelle. Aluetta kehittämällä Matkakeskukselle

saapuvat ihmisvirrat voisivat päästä nykyistä sujuvammin Radiomäelle, Urheilukeskukselle ja sieltä aina Sibeliustalolle saakka erilaisten uusien kulkumuotojen avulla.

Toiminnallisesti radanvarren alueella on potentiaalia vahvistaa Lahden urheilupääkaupungin profiilia, varsinkin siinä tapauksessa että uusi monitoimiareena sijoittuisi Mytjäisiin. Tulevaisuudessa alueelta löytyy niin liike-elämän ja asumisen toimintoja kuin kattavat yksityiset ja julkiset palvelut.

Radiomäki

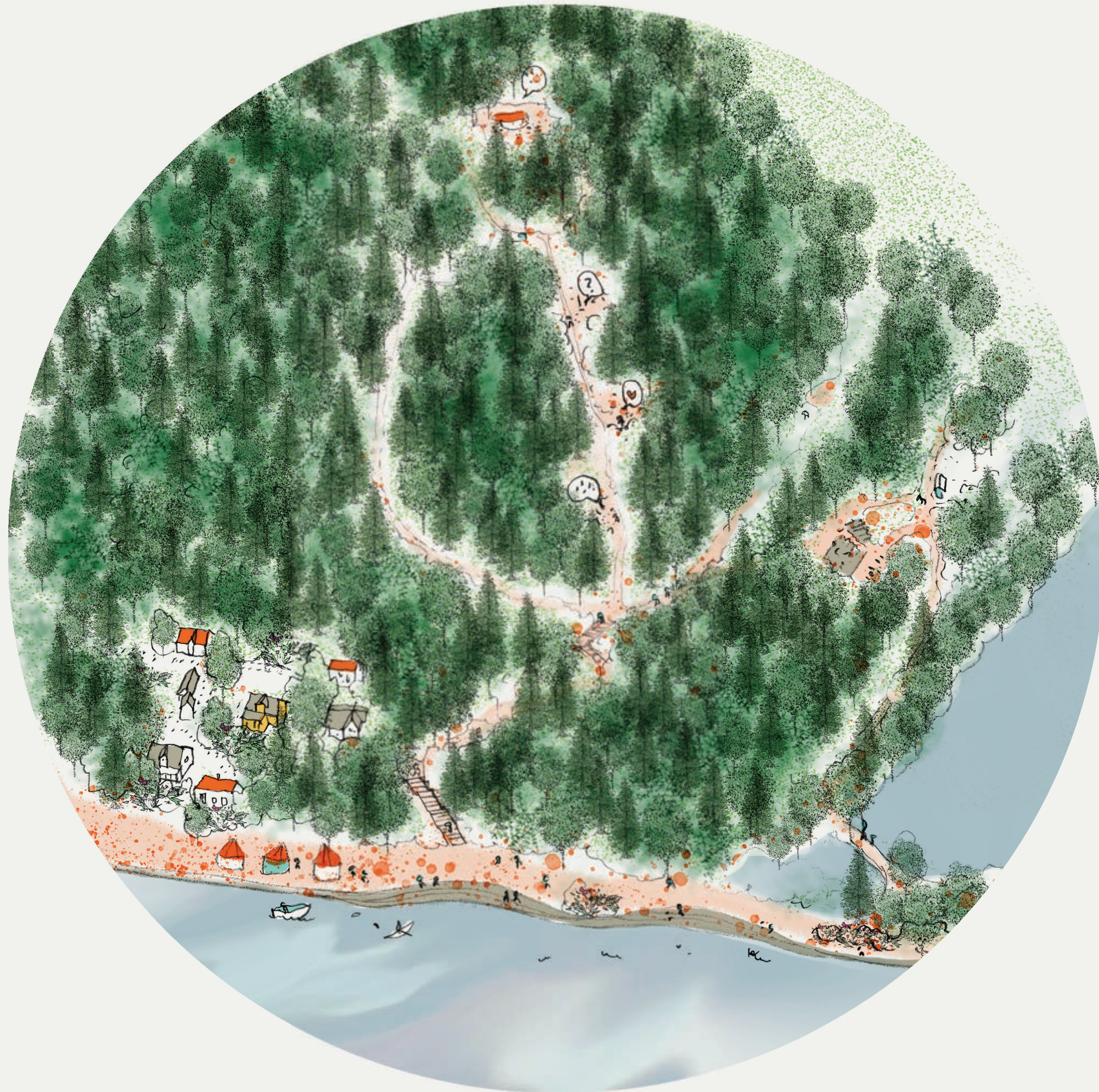
Radiomäki mastoineen on tärkeä osa Lahden ikonista kaupunkisiluetta ja kaupungin identiteettiä. Mäen laelta voi löytää mahdollisuuksia niin liikkumiseen kuin hiljentymiseen.

Radiomäen monipuolinen lähtötilanne tarjoaa mahdollisuudet rakentaa alueelle ainutkertainen kokonaisuus erilaisia elämyksiä. Alue linkittyy vahvistuviin reitistöihin, ja kukkulan saavutettavuutta voidaan tulevaisuudessa parantaa uudella infrastruktuurilla. Museossa on potentiaalia uudeksi vetonaulaksi, ja täydennysrakentamisella voidaan palvella niin museon, puistojen kuin urheilukenttien kävijöitä. Hautausmaan roolia rauhoittumisen paikkana voisi edelleen vahvistaa

arkkitehtuurin keinoin, kuten uuden hiljaisuuden kappelin tai metsäpaviljongin avulla. Yleisurheilukenttä vetää kesäisin kävijöitä urheiluharrastuksen pariin ja talvisin alueelta löytyy niin luistinrata kuin jääkiekkokaukalo.

Visiossa Radiomäki kytkeytyykin myös entistä tiiviimmin osaksi Lahden tulevaisuutta monipuolisena urheilukaupunkina, jossa kaupungin rakenne voidaan kokonaisuudessaan nähdä monipuolisena liikkumisympäristönä.

Lanu-puisto ja huippu

Lanu-puisto on yksi Lahden salaisista helmistä, joka on keskustavisioprosessa saanut ansaittua huomiota.

Puiston huipulta avautuvat keskustan parhaat näkymät Vesijärvelle, ja puisto veistoksineen ansaitsee tulla useampien löytämäksi, niin paikallisten kuin matkailijoidenkin.

Visiossa huipun houkuttelevuutta lisätään tuomalla sinne takaisin aikaisempia toimintoja, kuten taukotupa, kahvila tai ravintola. Puisto voidaankin nähdä osana ranta-alueen monipuolista tarjontaa. Kenties puistolla voisi olla tulevaisuus taiteen paikkana ja se täydentyisi jatkossa uusilla, viehättävillä taideteoksilla?

Havainnekuva keskustasta Vesijärven suuntaan

*”Ihmisthän
kaupungin
lopulta
tekevät.”*

5 Visiosta toteutukseen

1000 sydämen tekoa

Keskustavisio2040 prosessina on tuottanut yli 1 000 ideaa Lahden keskustan kehittämiseksi. Niitä on kerääntynyt työpajoista, haastatteluista, sähköpostikyselyistä, verkko-osallistumisen kautta, koulujen oppitunneilta ja tilaisuuksien palautteista. Ideoitaan ovat antaneet yrittäjät, kiinteistökehittäjät, opiskelijat, koululaiset, asukkaat ja vierailijat, päättäjät ja kaupungin työntekijät.

Lahden keskustavisio2040 ei rakennu yhdelle Isolle Idealle vaan ideoiden kirjolle. Kaupungin kehittäminen tarvitsee sekä ns. ylhäältä alas -ohjaamista ja organisoitua suunnittelua että alhaalta ylös nousevaa orgaanisia, omaehtoisia tekemisen tapoja.

Lahden kaupunkielämän sydän sykkii sitä vahvemmin mitä useampi halua toimia sen puolesta, täydestä sydämestään. Mahdollistamisen kulttuurissa tärkeämpää kuin kysyä mitä tehdään, on kysyä miten: Miten mahdollisimman moni voisi kokea kaupungissa aktiivista toimijuutta?

Miten
mahdollisimman moni
1000 ideasta
voisi tulla todeksi?

Keskustavisioprosessin aikana testattuja ja ehdotettuja menetelmiä:

Lahti on juuri oikean kokoinen mahdollistamisen edelläkävijäkaupungiksi: riittävän pieni, jotta vuorovaikutus on mahdollista ja riittävän suuri, jotta kokeiluista voidaan saada vaikuttavia.

- Työpajat: vuoropuhelua edistävät keskustelupöydät ja ideatorit jatkokehittämisen menetelminä
- Tulevaisuusfestivaalit: päättäjiä ja kaupunkilaisia yhteen tuovat tilaisuudet, kansainväliset puhujavieraat
- Viestintä tulevaisuuden kuvittelemisen työkaluna: Vinkkaa visionääri -kampanjan skaalaaminen "Tulevaisuuden Lahti on täällä jo" -tarinoiksi verkkoon
- "Pelaa kaupunkiasi": pelillisyyttä hyödyntävät kaupungin "säännöt" omaehtoisen tekemisen tukemiseen Yliopisto- ja kouluyhteistyö: opiskelijoiden ja koululaisten voimauttaminen kaupunkikehittäjinä, potentiaalia myös mainetta luovaksi avaukseksi

Toimintaohjelmat eli Agendat vuoteen 2040

Lahden keskusta muuttuu visiosta todeksi konkreettisten toimintaohjelmien avulla. Toimintaohjelmat eli agendat ovat missioita, jotka auttavat kokoamaan yksittäisiä toimenpiteitä kokonaisuuksiksi ja eri toimijoita saman tavoitteen taakse.

Onnistumisen kannalta keskeistä on erilaisten toimijoiden osallistuminen eli mukaanottava kulttuuri: agendan on sananmukaisesti oltava yhteinen.

Esitetyt agendat ovat ehdotuksia. Ne ovat rakentuneet osin keskustavisiotyön vuorovaikutuksen tuloksista, osin konsultin suositusten pohjalta. Agendat ovat poikkileikkaavia

sekä sektoraalisesti että maantieteellisesti. Osa painottuu toimintamalleihin ja organisaatioihin, osa taas kohdistuu tietyille vyöhykkeille tai kaupunkitilallisiin ulottuvuuksiin.

Vaikka ehdotetut agendat eroavat monin tavoin sisällöllisesti, niitä yhdistää vahva tulevaisuuspainotus.

Kaikissa on sisäänrakennettuna moninaisuus ja ilmiöpohjaisuus: agendojen menestyksellä edistäminen edellyttää aktiivista vuorovaikutusta ja yhteistyön rakenteita sekä iteratiivista otetta.

Muita toimintaohjelmia eli agendoja voidaan rakentaa jo tehdyn pohjalta: esimerkkeinä "Sinivihreä agenda", joka pohjautuu Lahden ilmasto-

ja ympäristötoimenpiteiden seurantapalveluun, ja "Kauniin kaupunkikuvan agenda", jonka viitekehyksenä on Lahden arkkitehtuuripoliittinen ohjelma.

Kutakin agendaa varten laaditaan seurantaan varten mittarit, joiden määrittelyyn kutsutaan monialaisesti asiantuntijoita ja keskustan toimijoita. Määrällisten lisäksi pyritään löytämään laadullisia mittareita.

Elinvoimaisuuden agenda

Missio:

Lahden keskusta on taloudellisesti ja eettisesti kestävän elinkeinotoiminnan paikka.

- Määritellään yhdessä kaupallisten ja kulttuuristen toimijoiden kanssa yhteinen tavoitekuva elinvoimaisuudelle. Valitaan tavoitteille mittarit, ja toteutetaan seuranta mahdollisimman läpinäkyvästi.
- Seurataan yhteistyössä keskustan kaupallisten toimijoiden erityisesti kulutuskäyttäytymiseen liittyviä muutoksia, kuten verkkokauppaa, ja järjestetään säännöllisiä tilaisuuksia, joissa tietoa jaetaan. Lisätään keskustan kiinnostavuutta asioinnin ja vapaa-ajanvieton paikkana tapahtumilla ja yhteiskampanjoilla.
- Paikalliset tuotteet ja palvelut tukevat paitsi Lahden elinkeinotoimintaa myös mahdollistavat laadukkaan ja kestävän kuluttamisen. Tehdään Lahden keskustasta eettisten lähituotteiden ja -palveluiden vireä markkinapaikka.

Turvallisuuden agenda

Missio: **Lahden keskustassa turvallisuus tukee toimeliaisuutta, ja toisin päin.**

- Tarkastellaan keskustan turvallisuutta kokonaisvaltaisesti. Häiriökäyttäytymisen lisäksi otetaan vakavasti myös koettu turvallisuus. Tunnustetaan että turvallisuudentunne on keskustan elinvoimaisuuden kannalta keskeinen tekijä.
- Tunnistetaan keskustan turvattomiksi koetut alueet. Selvitetään kansainvälisiä käytäntöjä kaupunkitilan turvallisuuden parantamisesta, ja toteutetaan kiinnostavimpia ensin kokeiluina ja sitten vakiintuneina käytäntöinä.
- Ymmärretään että elävä kaupunki on myös turvallinen kaupunki: tyhjät katvealueet koetaan uhkaavimpina. Seurataan kyselytutkimuksin erityisesti ikääntyneiden sekä lasten ja nuorten kokemuksia keskustan turvallisuudesta.

Mahdollistamisen agenda

Missio:

Lahti on mahdollistavan hallinnon ja yhteiskehittämisen edelläkävijä.

- Tunnistetaan eri toimijoiden kanssa mahdollistavan hallinnon kehittämisen keskeiset kysymykset. Tarkastellaan erityisesti erilaisia tapahtumia – sekä suuria että pieniä – ja nimetään pullonkaulat ja toisaalta pienten läpimurtojen mahdollisuudet.
- Luodaan sarja kokeiluja, joissa kaupunki toimii pelkästään mahdollistajana ja toimenpiteet ovat muiden toteuttamia. Seurataan ja evaluoidaan mahdollistamisen vaikutukset.
- Yhdistetään mahdollistamisen parhaat opit systemaattiseen kaupunkikehittämiseen, esimerkiksi nimeämällä kortteleita tai vyöhykkeitä kokeilujen paikoiksi ja kutsumalla viestinnän kautta tekijöitä tarttumaan tilaisuuteen. Kehitetään elinvoimaisuuden kannalta tärkeimpien tapahtumien vaatimia tiloja ja muita fasiliteetteja kärkihankkeina.

Lasten agenda

Missio:

Lahti on maailman paras kaupunki lapsille ja nuorille.

- Luodaan Lahden koulut ja päiväkodit kattava yhteistyöverkosto keskustan kehittämiseen. Tuetaan opetussuunnitelman ilmiölähtöisyyden tavoitteita tarjoamalla kouluille ja varhaiskasvatukselle mahdollisuuksia oppia kaupungista ja kaupungin kanssa.
- Tarkastellaan koko keskustaa lasten ja nuorten kanssa. Erillisten leikkialueiden sijaan etsitään tapoja tuoda leikki voidaan tuoda osaksi kaupunkikuvaa. Sallitaan lapsia ja nuoria innostavien toimintojen tulla ydinkeskustan paraatipaikoillakin.
- Otetaan lasten ja nuorten ideat tosissaan. Annetaan lapsille ja nuorille mahdollisuus luoda itse kaupunkitilaa.

Yhteistilojen agenda

Missio:

Lahden keskustan tilat saadaan yhteiseen käyttöön uusilla yhteistyön rakenteilla.

- Tunnistetaan keskustan pienet taskut, kuten sisäpihat ja kujat, kiinnostavina kaupunkitiloina. Lähdetään kehittämään niitä inklusiivisuuden eli mukaanottamisen periaattein.
- Rakennetaan yhteistyössä taloyhtiöiden ja yritysten kanssa operaattorimalli, jolla tilojen käyttö tulee mahdolliseksi hallitulla tavalla. Haetaan yhteistyön kautta tukirakenteita, jotka auttavat erityisesti uusia yrittäjiä.
- Etsitään porkkanoita eli pieniä kannustimia, joilla yksityisten tilojen avaaminen kaikille tulisi houkuttelevammaksi.

Tulokkaiden agenda

Missio:

Lahden keskusta vetää puoleensa niitä, joita kiinnostaa tulevaisuuden tekeminen.

- Tehdään keskustasta "kaupunkielämä-kampus" eli oppimisen ympäristö opiskelijoille ja tutkijoille. Avataan yhteiskehittämisen paikkoja, jotka samalla toimivat varsinaisen kampuksen satelliteina.
- Lisätään keskusta-asumista ja kehitetään samalla uudenlaisia asumisen muotoja. Risteytetään erilaisia asuntotyyppjä: asuntoloita, tilapäismajoitusta, työpaikan ja asunnon yhdistelmiä jne.
- Perustetaan kansainvälisten kaupunkikehittäjien ryhmä Lahteen muualta muuttaneista. Luodaan yhdessä visio tulevaisuuden monikulttuurisesta Lahdesta ja miten moniarvoisuus voisi näkyä keskustassa.

Näin

visio syntyi

Lähtökohdat visiotyölle

Jotta uusi visio voisi auttaa Lahtea vielä pidemmälle, tarvitaan entistä rohkeampaa lentokorkeutta. Siksi keskustavisio ponnistaa vuoteen 2040.

Prosessi Lahden keskustavisio2040:n synnyttämiseksi käynnistyi keväällä 2023. Työskentelylle asetettiin ohjaus- ja työryhmät, joiden tehtäväksi tuli johtaa työskentelyä ja toimia tiiviissä yhteydessä prosessia fasiloitoivan konsultin kanssa. Kilpailutuksen kautta konsultiksi valittiin Uusi Kaupunki Kollektiivi Oy, jonka kokoamaan ryhmään kuuluivat Arkkitehdit Tommila Oy, JADA Oy Urban Practice Oy, sekä Noon Kollektiivi Oy.

Visioprosessin käynnistämistä ajoi yhteinen näkemys kokonaisvaltaisemman tahtotilan välttämättömyydestä. Edellinen keskustavisio ulottui vuoteen 2030, joka on jo muutaman vuoden päässä. Pitkäkantoisempi näkymä on välttämätön, jotta keskustan suunnittelua ja kehittämistä voidaan tehdä johdonmukaisesti, monia eri toimijoita mukaanottavalla otteella.

Uuden keskustavision tarpeellisuutta korosti myös toimintaympäristössä tapahtuneet

muutokset. Edellisen vision jälkeen kaupunkien keskustoissa, myös Lahdessa, on koettu muun muassa pandemian vaikutukset. Myös positiiviset kehityskulut puolsivat uutta visiota: Lahdessa on harpattu monta askelta eteenpäin niin kestävydessä kuin kulttuurissa.

Teemojen määrittelyssä on peilattu tulevaisuuden ajureita ja niiden Lahden keskustalle asettamia kysymyksiä. Teemojen kautta voidaan löytää ratkaisuja ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämisestä (Kestävä) liiketoiminnan ja kulttuurin elinvoimaisuuden tukemiseen (Kutsuva), sujuvuudesta ja asumisen laadusta (Kompakti) luovuuden ja jatkuvan uusiutumisen edistämiseen (Kekseliäs).

Kaupungissa kaikki on yhteydessä toisiinsa, eikä yhtäkään teemoista voi tarkastella irrallaan toisista. Siksi teemoilla ei ole myöskään tärkeysjärjestystä. Toteuttamalla kaikkia 4 K:ta Lahden keskustaa voidaan kehittää tasapainoisesti, monipuolisesti ja jatkuvaa uusiutumista tukien.

Lahden keskustavisio2040-prosessi on tehty vuorovaikutuksellisesti ja avoimesti viestien. Vuorovaikutuksen suunnittelussa on otettu huomioon erilaisten ihmisten ja organisaatioiden lähtökohdat: eri yleisölle on tarjottu erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia. Jokainen vuorovaikutusvaihe on tarjonnut syötteitä eteenpäin. Näin Lahden keskustavisio2040 on rakentunut monien toimijoiden yhteistyöllä, moniäänisyyttä kunnioittaen.

Prosessin kulku

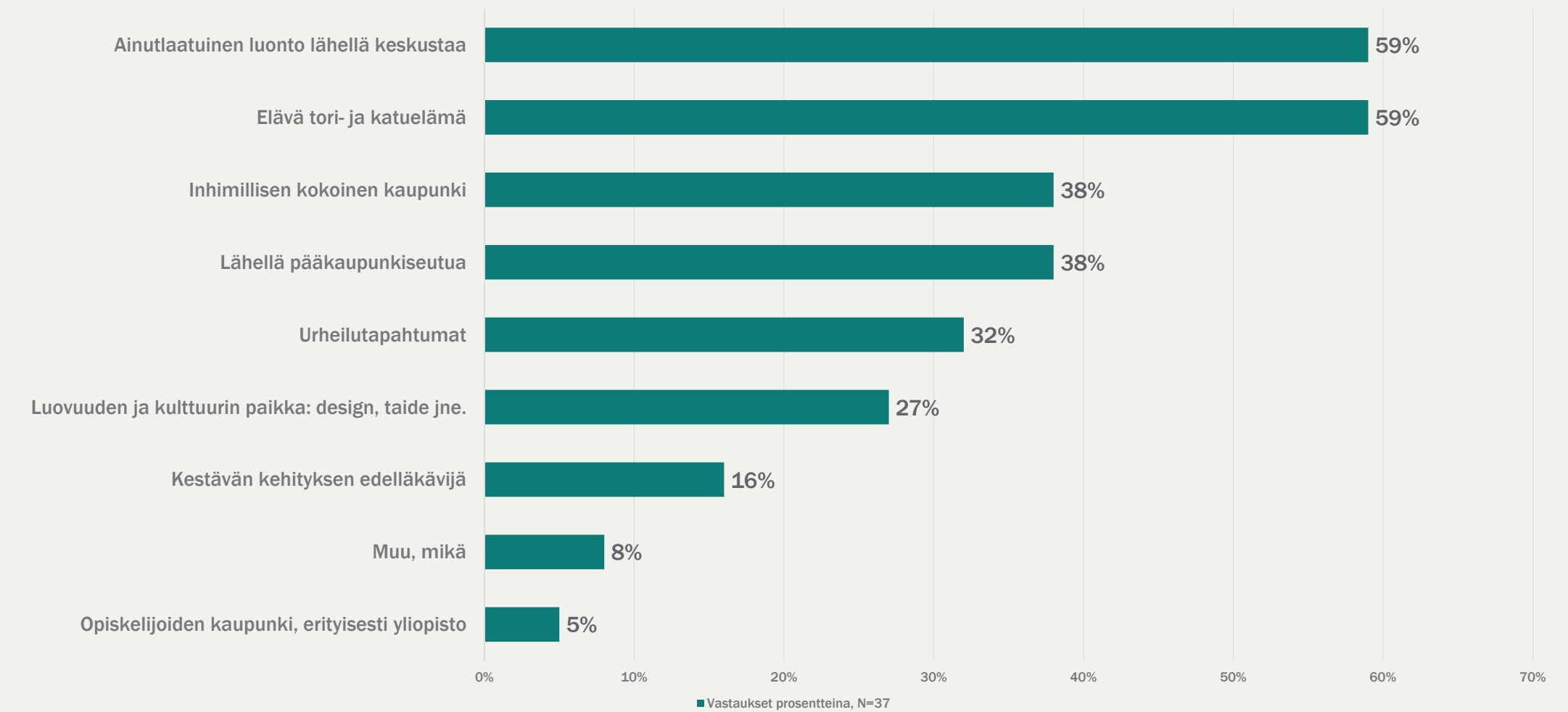

Kysely yrittäjille ja kiinteistönomistajille

Yrittäjät ja kiinteistönomistajat ovat keskeisiä Lahden keskustan tulevaisuuden kannalta. Heillä on myös ajantasaista tietoa ja kokemuspohjaista ymmärrystä siitä, miten lahtelaiset ja vierailijat keskustassa asioivat, ja mitkä toimenpiteet voivat lisätä houkuttelevuutta.

Yrittäjien ja kiinteistönomistajien näkemykset haluttiin mukaan visioprosessiin hyvin varhaisessa vaiheessa. Koska monilla yrityksillä on ymmärrettävistä syistä rajallisesti aikaa osallistua työpajoihin ja muihin aikaa edellyttäviin työtapoihin, osallistumiselle haettiin mutkattomampaa menetelmää.

Ratkaisuksi valittiin kysely, joka jaettiin useaan osaan: kukin vastaanottaja sai yhden keskustan kehittämiseen liittyvän aiheen sähköpostiinsa eli ns. viikon kysymyksen. Kyselyn lähettäminen toteutettiin yhteistyössä keskustan kehittämissyhdystys Lahti City ry:n kanssa.

Lahden keskustalla on tärkeä rooli koko Lahden tunnettuuden ja kiinnostavuuden vahvistamisessa. Mitkä näistä asioista ovat sellaisia, joiden toivoisit olevan nykyistä vahvemmin osa Lahden brändiä?

Valokuva: Susanna Kekkonen

Vinkkaa visionääri -viestintäkampanja

Tunnetun tieteiskirjailija William Gibsonin lausahdusta mukailien tulevaisuus on jo täällä vaikkei kovin laajalti levinnyt.* Lahden tulevaisuuden tekijöitä on jo keskuudessamme, ja monet 2040-lukua määrittävät teot ovat jo aluillaan eri puolilla kaupunkia.

Eivätkä vain aluillaan. Tulevaisuutta tehdään joka päivä Lahdessa. Tästä lähtökohdasta ponnisti Lahden keskustavisio2040-prosessin ensimmäinen viestintäkampanja. Kaupunkilaisia kannustettiin ilmiantamaan visionäärejä eli tulevaisuuden tekijöitä.

Vinkkaa visionääri -kampanja osoittautui suosituksi ja tehokkaaksi tavaksi saada

tieto visiotyöstä leviämään. Visionääreiksi valikoitui monipuolinen joukko aktiivisia lahtelaisia: niin kestävyyspuolesta työskenteleviä kuin pienyritysten vetäjiä. Visionäärit tarinoineen levittyivät kaupunkitilaan ja verkkoon ja antoivat tulevaisuudelle inhimilliset ja innostavat kasvot.

* "The future is already here – it's just not evenly distributed." William Gibsonin lausahdus on mahdollisesti julkaistu ensi kertaa The Economist -lehdessä.

Yhteistyö opiskelijoiden kanssa

Lahden kaupungin ja oppilaitosten sekä niiden opiskelijayhteisöjen välisellä yhteistyöllä on pitkät ja vahvat juuret. Erityisesti LABin kaupunkimuotoilu on ollut tiiviisti mukana erilaisissa kaupunkikehittämisen hankkeissa ja vaiheissa.

Lahden Keskustavisio2040-prosessissa LABilla oli keskeinen rooli niin työskentelyn fasilitoinnissa kuin ideoiden ja ymmärryksen tuottajana.

LABin kaupunkimuotoilun opiskelijat olivat jo ennen keskustavisioprosessin käynnistymistä tutkineet keskustaa opiskelijoiden näkökulmasta. Nämä työt tuotiin osaksi alkusyksyn työpajojen ohjelmaa, mikä rikastutti keskustelua ja toi arvokkaita virikkeitä ideointiin. Itse keskustavisiotyöskentelyyn opiskelijat osallistuivat

dokumentoijina ja fasilitoinnin assistentteina. Kurssin vetäjä Sara Ikkävalko veti lisäksi työpajojen yhteydessä vahvuuksien ja tarpeiden tunnistamisprosesseja osallistavia menetelmiä hyödyntäen.

Kurssin yhteydessä opiskelijat toteuttivat ennakointimetodiikkaa hyödyntävät työt, joissa ehdotusten pohjana oli huolellinen sekä globaalien että paikallisten ajureiden analyysi. Ehdotukset keskustan kehittämiseksi olivat esillä loppusyksyn työpajoissa. Työt ovat raportin liitteinä LABin ja opiskelijoiden suostumuksella.

Ideariihet ja työpajat

Lahden keskustavision 2040-prosessin tärkein periaate on ollut vuorovaikutteisuus. Vuorovaikutus on ohjannut koko prosessia käytännön järjestelyistä sisällöllisiin painopisteisiin. Lähtökohtana on ollut, että lopputulos eli uusi keskustavision onnistunut, jos siitä välittyy se, mitä prosessin osallistujat ovat pitäneet tärkeimpänä.

Vuorovaikutuksen rungon muodostivat ideariihet ja työpajat. Niitä järjestettiin eri kohderyhmille, kuitenkin siten, että avoimiin kaupunkilaisille suunnattuihin pajoihin olivat tervetulleita myös poliittiset päättäjät, kaupungin työntekijät ja yritysten edustajat.

Ideariihissä ja työpajoissa työskenneltiin moninaisilla menetelmillä: käytössä olivat niin kartat, temaattiset

tehtävänannot, pelillisuus kuin ns. pitkän pöydän keskustelut keskustelu-menukortteineen. Kukin työpaja määritteli seuraavan työpajan agenda: näin punainen lanka pysyi ehjänä koko prosessin. Yhteiskehittämisen inspiraatioksi tarjottiin asiantuntijapuheenvuoroja: näkemyksiä saatiin sekä paikallisilta että kansainvälisiltä kaupunkikehittäjiltä.

Nuorten ja lasten osallistuminen

Vuonna 2040 nykypäivän lapset ja nuoret ovat niitä, joiden teot ja valinnat vaikuttavat Lahden keskustan elinvoimaan. Siksi lasten ja nuorten näkemyksiä on tärkeä kuulla, ja heidän ideansa kaupungin kehittämisestä otettava vakavasti.

Lasten ja nuorten osallistuminen haluttiin toteuttaa heidän omilla ehdoillaan ja omalla äänellään. Haastattelijoiksi kutsuttiin suositut lahtelaiset tubettajat Elina ja Sofia, joiden tekemät vox populi -tyyppiset katuhaastattelut julkaistiin paitsi YouTubessa myös esitettiin lukuisissa tilaisuuksissa prosessin aikana. Elinan ja Sofian video sai Youtube-kanavalla lähes 5000 katselukertaa.

Nuoristilat ja koulut toteuttivat omia töitään keskustan kehittämisen liittyen.

Työpajojen yhteyteen järjestettiin lapsille oma työpiste, jossa kaupungin kehittämiseen sai osallistua mielikuvitus rajana. Myös ns. aikuisten pöytiin osallistui lapsia ja nuoria, ja varsinkin keskustan kiinnostavien ja toisaalta epämieluisien paikkojen tunnistamisessa lapset ja nuoret osoittautuivat tarkkanäköisiksi.

Verkkokysely ja dialogit

Prosessissa hyödynnettiin sekä digitaalisia osallistumisen menetelmiä että suoria kasvokkaisia keskusteluja. Visiotyöskentelyn aikana oli avoimena verkkokysely, joka keräsi huomattavan suosion: kiitos sen, ideoita saatiin suuri määrä työpajoissa työstettäväksi.

Verkkokyselyyn saatiin lähes 300 vastausta ja vision Facebook- ja Instagram -julkaisut keräsivät yhteensä lähes 100 000 näyttökertaa.

Verkkokyselyn lisäksi prosessin aikana tarjottiin useita mahdollisuuksia dialogiseen ajatustenvaihtoon lähtien konsulttien toteuttamista

haastatteluista laajempiin keskustelutilaisuuksiin. Keskustavisiosta kerrottiin eri sidosryhmätilaisuuksien alustuksissa, ja prosessin vaiheita pystyi seuraamaan kaupungin viestintäkanavilla.

Kokeiluja tekoällyn käytöstä

Lahden keskustavisio2040 tähyää tulevaisuuteen, joten on luontevaa että prosessin aikana työskenneltiin tulevaisuuden keskeisten työkalujen kuten tekoällyn kanssa. Tekoällyn tuottamat kuvat voivat auttaa paitsi ammattilaisia myös tavallisia kaupunkieja konkretisoimaan ideoitaan kaupunkitilassa.

Tekoällyn tarjoamia mahdollisuuksia kokeiltiin erityisesti loppusyksyn Tulevaisuusfestareilla sidosryhmien ja asukkaiden ideariihissä, joissa Urbanist.ai:n tarjoamalla alustalla toteutettiin visualisointeja kaupunkilaisten ideoista. Yhteensä työpajoissa tuotettiin 66 erilaista visiokuvaa, joissa erityisesti korostui Kauppatorin uudistuksen ideointi.

Myös LABin opiskelijat hyödynsivät ennakkoluulottomasti tekoälyä tulevaisuuden näkymien havainnoinnissa.

Havainnekuva Kauppatorilta / UrbanistAI asukastyöpajassa

Tekijät

Visiotyön ohjausryhmä

Olli Alho	Lahden kaupunki, kaupunkikehitysjohtaja, pj
Niko Kynnäräinen	Lahden kaupunki, kaupunginjohtaja
Sirkku Hilden	Kaupunginhallituksen puheenjohtaja
Francis McCarron	Kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja
Sara Ikävalko	LAB- ammattikorkeakoulu
Jarkko Levänen	LUT yliopisto
Arttu Kaukinen	LTYK, LUT – yliopiston ylioppilaskunta
Henna Suhonen	KOE, LAB-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta
Antti Kalliomaa	Päijät-Hämeen liitto
Jussi Eerikäinen	Kauppakamari
Jarno Saarinen	LADEC
Hanna Koskela	Kiinteistöliitto
Raija Forsman	Lahti Region
Pipsa Wirtanen	Lahti City ry
Ari Järvinen	Hämeenmaa
Jonna Kemppinen	Citycon, Kauppakeskus Trio
Ulla Tuominen	Keski-Lahden asukasyhdistys
Jouni Arola	Lahden kaupunki, Tilakeskus, toimitilajohtaja
Tiina Granqvist	Lahden kaupunki, sivistysjohtaja
Henna Eskonsipo-Bradshaw	Lahden kaupunki, elinvoimajohtaja
Veera Hämäläinen	Lahden kaupunki, viestintäjohtaja

Lahden kaupunki

Riitta Niskanen
Johanna Palomäki
Juuso Heinämäki
Liisa Minkkinen
Johanna Sääksniemi
Pirkko-Leena Jakonen
Miikka Venäläinen
Jenni Rahkonen
Inkeri Määttä
Tiina Kulmalahti

Hankepäällikkö
Kaupunginarkkitehti
Vuorovaikutussuunnittelija
Viestintäpäällikkö
Yleiskaava-arkkitehti
Suunnittelupäällikkö
Elinkeinopäällikkö
Ympäristökoordinaattori
Tapahtumapäällikkö
Projektipäällikkö

Uusi Kaupunki -kollektiivi

Miia-Liina Tommila
Ilkka Törmä
Lauri Suuronen
Hanna-Maria Virtanen
Jussi Vuori
Irene Sarvi
Anna Kärki
Eetu Salminen
Katja Lindroos
Noora Jokinen
Leena Salokoski
Inari Savola
Timo Hämäläinen
Jorick Beijer

Projektipäällikkö, Arkkitehdit Tommila Oy
Arkkitehdit Tommila Oy
Arkkitehdit Tommila Oy
Arkkitehdit Tommila Oy
JADA Oy
JADA Oy
JADA Oy
JADA Oy
Vuorovaikutuksen vastuhenkilö, Urban Practise Oy
Viestinnän vastuhenkilö, Noon Kollektiivi
Noon Kollektiivi
Graafinen suunnittelu, Noon Kollektiivi
UrbanistAI
Blossity

Elina ja Sofia -yhteistyö

Elina Marttinen
Sofia Marttinen
Aura Marttinen

Havainnekuvat

BARBAR Studio

